

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 9 (458)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
8 травня 2018 року

СТАЛИ ОФІЦЕРАМИ-МЕДИКАМИ

СТАРОСТА ПОТОКУ

СКЛАЛИ ПРИСЯГУ НА ВІРНІСТЬ НАРОДОВІ УКРАЇНИ

На базі НОК «Червона калина» нашого університету 19 квітня 73 курсанти ТДМУ, які завершили навчання за програмою підготовки офіцерів запасу

представники цієї кафедри – заступник завідувача-начальник навчальної частини кафедри, доцент Ігор Гарасимів, старші викладачі Віктор Лотоцький та Микола

медичної служби на кафедрі медицини катастроф і військової медицини, склали присягу на вірність народові України. Студенти шостого курсу медичного факультету та п'ятого курсу стоматологічного факультету виконали на «відмінно» вправи зі стрільби з стрілецької зброї та проявили дисциплінованість, старанність у здобутті знань і практичних навичок.

Урочиста присяга розпочалася з вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні та воїнів, які загинули в АТО, захищаючи Україну.

У цьому урочистому й хвилюючому заході взяли участь ректор ТДМУ, професор Михайло Корда, завідувач кафедри медицини катастроф і військової медицини, професор Арсен Гудима, а також

Ярошенко, викладачі Юрій Щирба й Юрій Слюсаренко.

«Сьогодні у вашому житті є певна віха, яка пов'язана з прийняттям присяги на вірність своєму народові та Україні. Ця клятва є однією з найважливіших. Це те непорушне слово, ціна якого більша за життя. Скласти присягу – це усвідомити те, що з цього дня ви стаєте оборонцями нашої землі, стаєте офіцерами-медиками. Ви повинні бути готовими будь-якої хвилини влитися в лави захисників України та виконувати свій обов'язок. Цей крок робите у нелегкий для нашої держави час, коли Україна зазнає агресії з боку сусідньої країни. Бажаю, щоб вам ніколи не доводилося застосовувати свої знання, отримані під час військової підготовки, щоб над вашими головами завжди було мирне небо. Цілковито переконаний, що в разі потреби ми і ви станемо на оборону своїх сімей та держави, як зробили це чимало випускників нашого університету та кафедри медицини катастроф і військової медицини. Бажаю вам здоров'я, сили і натхнення, злагоди в родинях, миру нашій країні. Нехай вам щастить», – зазначив Михайло Корда.

Полковник медичної служби Ігор Гарасимів ознайомив присутніх з витягом з наказу щодо організації та проведення прийняття військової присяги на вірність українському народові.

Кожен курсант особисто склав присягу на вірність народу України та скріпив її своїм підписом. Після цього, перегрупувшись у взводи, випускники пройшли урочистим маршем.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Артем ЛИМАР – студент 2 курсу фармацевтичного факультету

Стор. 11

У НОМЕРІ

Стор. 5

**ТАМАРА ВОРОНЦОВА:
«ДОПОМАГАТИ ІНШИМ
ДЛЯ МЕДИКА – НОРМА
ЖИТТЯ»**

Громадську відзнаку за професіоналізм і милосердя «Орден Святого Пантелеймона» називають «українським медичним Оскаром». Цього горіч від Тернопілля претендентом на нагороду у номінації «Служіння суспільству» є доцент кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією ТДМУ, голова Тернопільського осередку «Всеукраїнське об'єднання «Медики Майдану» Тамара Воронцова.

Стор. 6–8

**ПРОФЕСОР ЮРІЙ
БОНДАРЕНКО:
«ПАТОФІЗІОЛОГІЯ
ВІДКРИЛА МЕНІ ШЛЯХ У
ЗАХОПЛЮЮЧИЙ СВІТ
НАУКОВОГО ПОШУКУ»**

Професор ТДМУ Юрій Бондаренко за понад 50 років наукової діяльності зумів чимало цінного привнести у патологічну фізіологію – він є автором та співавтором понад 450 публікацій, теоретичних розробок, одним із засновників тернопільської наукової школи патофізіологів.

СТУДЕНТИ ТДМУ ВИБОРОЛИ ПЕРШІ МІСЦЯ В ОЛІМПІАДАХ З РІЗНИХ ДИСЦИПЛІН

На базі навчально-науково-го інституту морфології Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського 19-20 квітня відбувся II етап Всеукраїнської студентської олімпіади з професійно-орієнтованої дисципліни «Анатомія людини». За призові місця змагалися 37 студентів з різних медичних вишів України.

19 квітня 2018 року проректор з науково-педагогічної роботи, професор Шульгай А.Г. урочисто відкрив олімпіаду на базі кафедри анатомії людини ТДМУ.

II етап Всеукраїнської студентської олімпіади складався з трьох турів. Під час першого учасники повинні були дати письмову відповідь на теоретичні питання. У другому турі відбулося комп'ютерне тестування з усіх розділів навчальної дисципліни, у тому числі й питання з банку завдань ліцензованого іспиту «Крок-1». Під час третього туру студенти повинні були продемонструвати на відпрепарованому фізичному тілі, кістках скелета і вологих препаратах анатомічні утвори. Максимальна оцінка за три тури олімпіади – 80 балів.

Перше місце посіла студентка ТДМУ Юлія Правак, яка набрала 77 балів. Друге місце – в студента Української медичної стоматологічної академії Артема Жержері (75 балів). Третє місце розділили студентка Національного

медичного університету Юлія Тертична (73 бали) та студентка Буковинського державного медичного університету Анастасія Ковальчук (73 бали).

На базі Національного університету біоресурсів і природокористування України 23-26 квітня відбувся другий етап Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни «Хімія» для спеціальностей технологічних, інженерно-будівельних, транспортних, екологічних, медичних, аграрних і ветеринарних вищих навчальних закладів.

Загалом було зареєстровано 97 студентів із 35 провідних закладів вищої освіти України. Студенти приїхали з усіх кутків нашої країни, щоб спробувати власні сили у змаганні, а саме з Тернополя, Львова, Харкова, Дніпра, Чернівців, Одеси, Запоріжжя, Умані, Житомира, Білої Церкви, Рівного, Івано-Франківська, Шостки, Миколаєва, Херсона, Сум, Чернігова, Черкас,

Севєродонецька та Кривого Рогу.

Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського представляли студенти першого курсу медичного факультету Оксана Рега та Олександр Мудь.

23 квітня відбулася реєстрація всіх учасників олімпіади. З урахуванням обсягів хімічної підготовки за різними спеціальностями та різного спрямування навчання у ВНЗ, передбачався розподіл учасників олімпіади за чотири секції.

Перший етап олімпіади розпочався з безкомпромісної боротьби у теоретичному турі. Суть цих змагань була у вирішенні хімічних завдань щодо складання рівнянь реакцій хімічних процесів та розрахунку багаторівневих хімічних задач.

Другий етап – практичний тур з вирішення експериментальних лабораторних завдань. Тут учасники на практиці показували

свої навички й уміння аналізувати та визначати хімічні речовини.

Підбиття підсумків та оголошення результатів олімпіади було проведено під час церемонії закриття та нагородження переможців. Зі словами вдячності від оргкомітету виступив член журі II туру Всеукраїнської олімпіади, доцент кафедри загальної хімії Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, доц. Григорій Загричук

За результатами роботи конкурсної комісії студенти нашого університету продемонстрували високий рівень знань і вмінь. Перше місце у своїй секції посіла студентка ТДМУ Оксана Рега та отримала диплом I ступеня. Переможці олімпіади отримали пам'ятні подарунки від організаційного комітету. Також студенти мали нагоду відвідати Українську лабораторію якості та безпеки продукції АПК, яка функціонує на базі Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського взяли участь у II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з латинської мови та основ медичної термінології, яка відбулася 26-27 квітня на базі кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією Української медичної сто-

матологічної академії (Полтава). Привітали учасників олімпіади перший проректор, професор Валентин Дворник і завідувач кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією, доцент Олена Беляєва.

У олімпіаді взяли участь майже 80 студентів із сімнадцяти медичних вишів України. ТДМУ представляли переможці I етапу олімпіади, зокрема першокурсник факультету іноземних студентів Нана Кваме Аппіаг Нкансаг Денніс, студентки I курсу медичного факультету Альона Весельська, Анастасія Годована та Анастасія Марцинюк.

Учасники виконували конкурсні випробування впродовж чотирьох годин: тестування, письмове виконання завдань різного рівня складності та творчо-пошукового характеру.

Наступного дня відбулося підбиття результатів. У підсумку Нана Кваме Аппіаг Нкансаг Денніс здобув I місце серед іноземних студентів.

Студенти-медики відзначені грамотами за особливі досягнення у вивченні клінічної, анатомічної, фармацевтичної термінології. В особистому заліку наші студенти отримали такі місця: Альона Весельська – 5, Анастасія Годована – 15, Анастасія Марцинюк – 16 місце серед 38 студентів медичних факультетів закладів вищої освіти України.

Від олімпіади у студентів залишилися дуже позитивні враження, адже це нагода не лише перевірити власні знання медицини, а й отримати нові цікаві знайомства, поспілкуватися з однодумцями.

Прес-служба ТДМУ

ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ВІДЗНАЧИЛИ ШИРОКО Й ЦІКАВО

Щороку 23 квітня світова спільнота відзначає Всесвітній день англійської мови. Загальновідомо, що англійська мова є найбільш живованою, нею володіють 1,4 мільярда людей. Знання цієї мови відкриває безліч можливостей для фахової підготовки, успішної кар'єри, вражаючих подорожей, знайомств з цікавими людьми.

Уперше День англійської мови з ініціативи ООН відзначили 2010 року. Датою святкування англійської мови став день народження Вільяма Шекспіра.

Свій внесок у підтримання традиції святкування цього дня зробила кафедра іноземних мов Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, провівши 23-24 квітня цікаві заняття, дидактичні ігри, «круглі» столи. Зок-

рема, 18-а група першого курсу медичного факультету взяла участь в інтелектуальній грі «Брейн-ринг», під час якої студенти відповідали на запитання з медичної тематики. Цікаві відповіді не лише розширили кругозір студентів, а й збагатили їхній лексичний запас і розвинули комунікативні навички та вміння.

Заняття з англійської мови були урізноманітнені інтелектуальними іграми, фронтальними бесідами, цікавими кросвордами та анаграмами, дотепними історіями.

20-а група першого та другого курсів медичного факультету запропонували авторську англомовну поезію, тематика якої дотична до лікарської професії. Використовуючи здобуті знання з англійської мови, студенти самостійно підготували цікаві вірші про медицину, людину та працю лікаря.

Під час занять зі студентами, які є слухачами курсів з англійсь-

кої мови, в інтерактивній формі розглянули проблеми історичного розвитку та глобалізаційного впливу англійської мови. Юнаки та дівчата підготували цікаві факти про англійську мову, її лексичний і фонетичний склад, територіальні варіанти англійської мови.

Студенти виконували творчі комунікативно-професійні завдання «Інтерв'ю», «Простір вільного вибору», вправлялися у рольових, ділових, імітаційних іграх.

Метою проведення свята англійської мови стало удосконалення знань, вмінь і навичок, отриманих на заняттях, розширення світогляду та ерудиції студентів, розвиток їхніх творчих здібностей, самостійності, естетичних смаків. Йшлося й про формування вміння концентрації уваги, логічного викладу думки, заохочення студентів до вивчення англійської мови.

Інформацію надала кафедра іноземних мов

ВІДКРИЛИ МИСТЕЦЬКУ ГАЛЕРЕЮ

У бібліотеці ТДМУ розпочала роботу мистецька галерея. Вона була створена як художній простір для студентів і викладачів, які люблять створювати та споглядати живописні полотна. Галерея матиме змінну експозицію, збиратиме поцінову-

вачів фотоарту, образотворчого та інших видів візуального мистецтва.

З нагоди відкриття артпростору в бібліотеці ТДМУ свої роботи для виставки надав тернопільський художник Микола Пазізін. Студенти з цікавістю розглядали

полотна. Особливе захоплення викликали зображення квітів бузку, дерев'яної церкви у Старому парку, центральної частини міста.

Своєю ніжністю вразила картина «Березень». У «Соняхах» студенти побачили алегрію до відомого полотна Вінсента ван

Гога «Соняхи у вазі». Обговорення картин плавно переросло у дискусію про справжнє поклонення, адже лікар теж по-своєму митець, який зачіпає найтонші струни людської душі, якому довірено найцінніше – наше здоров'я та життя.

Дякуємо директору бібліотеки ТДМУ Олені Проців, а також її колективу за допомогу в організації галереї.

Переглянути картини Миколи Пазізіна можна впродовж місяця у робочі години книгозбірні нашого університету.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

МАР'ЯНА ТОЙФЕЛЬСБАУЕР: «ОКРІМ ХІРУРГІЧНОЇ ПРАКТИКИ, ЧИТАЮ ЛЕКЦІЇ, ПРОВОДЖУ ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ ЗІ СТУДЕНТАМИ, ЗАЙМАЮСЯ НАУКОВОЮ РОБОТОЮ»

«Нашого цвіту – по всьому світу» – стверджує на родна мудрість. Як добротне зерно, розсіялися українці по всій планеті, проростаючи в далеких світах паростками талановитості, гострого розуму та працелюбства.

Колишня випускниця нашого університету Мар'яна Сагаль, нині Тойфельсбауер – доктор австрійської медицини, пластичний хірург і науковець університетської клініки Віденського медичного університету, яка розташована на базі найбільшої лікарні Західної Європи, і є другою за своєю масштабністю у світі.

– Пані Мар'яно, розкажіть, будь ласка, про свої родинні корені?

– Моє дитинство минуло в Тернополі. Особливою любов'ю мене огорнули бабуся, яка була викладачем математики, та дідусь, за освітою ветеринар, які приділяли мені дуже багато уваги. Моя мама завжди була для мене зразком порядності та справедливості і, очевидно, вона й генерувала в мені бажання навчатися, більше дізнатися та, зрештою, досягнути власних вершин, намагатися бути кращою. Зізнаюся, що вдома мене не перевантажували побутовими справами, час після музичної школи присвячувала навчанню й мене це не обтяжувало, навпаки, освоювала науки із задоволенням.

– І вступили на медичний факультет Тернопільського медичного університету?

– Саме так. До слова, хочу зауважити, що знання, які я отримала в Тернопільському медуніверситеті, дуже мені згодилися, коли приїхала вступати до Віденського університету. Щоправда, нелегко було з німецькою мовою, бо у школі вивчала англійську, але виручало

добре підґрунтя з медичних дисциплін. У думках вже мала сформульовану відповідь, залишалось лише перекласти її німецькою. З великою вдячністю та теплотою нині згадую всіх українських викладачів, які дали мені ці знання, зокрема, світлої пам'яті колишнього ректора ТДМУ, професора Леоніда Ковальчука. Пригадую, як познайомилася з ним, тоді на-

вчалася на шостому курсі. Його потужна особистість справила на мене неабияке враження. Це був справжній лідер, сильна та вольова людина, яка може та вміє миттєво приймати важливі рішення. Особливі, якнайкращі враження під час навчання про чинного ректора ТДМУ, професора Михайла Корду. Михайло Михайлович викладав у мене біохімію – людина гострого розуму, динамічний, демократичний зі студентами, він став для мене втіленням викладача європейського зразка.

– Цікаво дізнатися, як підкорили Віденський університет?

– Дорогу осилить той, хто йде та вірить у власні сили та наполегливість. Мені дуже хотілося, щоб мною пишались – моя мама, дідусь, бабуся, та й, зрештою, я сама. Отож ніколи не зупинялася на досягнутому, піднялася на одну сходинку, – відтак перейшла на іншу, і так увесь час у русі. До Австрії потрапила цілком випадково – поїхала у паломницький тур на Різдво з католицькою молоддю до Відня. Під час поїздки познайомилася з однією місцевою мешканкою, яка запропонувала приїхати знову, аби вивчити мову. Згодом було стажування в австрійській клініці. Через міжнародне лікарське товариство встановила контакти з австрійським професором українського походження паном Ігорем Гуком, який зорганізував моє перебування. Універси-

тету шала своєї мрії й наполегливо йшла до мети. Найперше – інтенсивно почала вивчати німецьку мову, склала іспити в інституті германістики й вступила на медичний факультет Віденського медичного університету. Як нині пригадую той день: прийшла у деканат, аби отримати студентський квиток, а розкладу занять годі знайти. Коли намагалася щось з'ясувати у співробітників університету, то мені відповіли: «У нас є план, про який ви можете дізнатися з Інтернету. Там побачите кількість годин, які вам потрібні, запишіться на лекції, які маєте відвідати, та іспити, які повинні скласти». От й усе. Дуже була здивована, що в університеті немає студентської групи, викладача, який би контролював навчальний процес. Усе спрямовано на самосвідомість людини, яка прагне здобути знання, можеш не відвідувати лекції, але якщо не складеш іспит, то предмет не зарахують. Така тактика організації навчального процесу надзвичайно дисциплінує студентів та готує їх до самостійного життя. Бо й справді коли ти сам обрав цю спеціальність, навчальний заклад, то чому тебе мають змушувати навчатися. Спочатку було дуже незвично, але згодом звикла, бо така система й створена задля того, щоб людина ставила мету та сама її реалізовувала.

Щоб розпочати навчання за спеціалізацією, переїхала до Німеччини, бо в Австрії для цього потрібно мати громадянство. Вісім місяців пропрацювала хірургом неподалік Гановера, а згодом мені запропонували продовжити резидентуру в університетській клініці Віденського медичного університету. Завершила спеціалізацію за фахом ортопедія та травматологія. Всі шість років резидентури минули насичено, цікаво та захоплююче, хоча й надзвичайно важко, навчилася чимало: оперативні втручання з трепанації черепа, реконструкції кінцівок, хребта, торако- і лапаротомії та інше. Працювала у такому напруженому ритмі дев'ять років, а згодом вирішила трохи скоригувати власне життя, бо постійні 24-годинні чергування у відділенні політравми виснажливі, доволі важко поєднувати таку роботу з вихованням дітей.

– І де наразі трудитесь?

– Щоб полегшити напру-

женість, внесла деякі корективи у власне професійне життя, тож зараз працюю хірургом у відділенні пластичної та реконструктивної хірургії університетської клініки Віденського медичного університету. Виконую хірургічні втручання з відновлення вроджених і набутих вад

китиці, а також операції з естетичної хірургії, реконструкції молочної залози у жінок після мастектомії, це так звана онкопластика, тобто займаюся усім тим, що належить до сфери реконструктивної пластичної хірургії. Взагалі в університетській клініці спектр хірургічних втручань надзвичайно широкий – це і реконструктивні та естетичні операції у пацієнтів з паралічем лицевого нерва, і реконструкції дефектів після онкологічних втручань, хірургія китиці, зокрема й біонічне протезування, трансплантація нервів і лімфатичних судин і вузлів, реплантації. Якість надання медичної послуги в університетській клініці висока, тому пацієнта завжди дуже детально інформують про особливості оперативного втручання, його можливі наслідки, ризики. Також він повинен підписати угоду та обговорити з лікарем усі питання, які його цікавлять. Якщо в пацієнта онкологічне захворювання, то лікар надає повну інформацію про його стан здоров'я.

– Робота в університетській клініці передбачає ще й наукову діяльність?

– Так. Окрім хірургічної практики, я читаю лекції, проводжу практичні заняття зі студентами та займаюся науковою роботою. Суть моїх наукових досліджень полягає у вивченні стовбурових клітин, які відокремлюю від жирової тканини та диференціюю. Вивчаю їх вплив

на ракові клітинні лінії. Останнім часом проводжу експерименти щодо впливу стовбурових клітин на ракові клітини молочної залози та на кератиноцити.

– Як сприймаєте австрійський менталітет, адже у цій країні свої правила співжиття?

– Зі щемом нині згадую часи, коли ми в Тернополі збиралися сім'єю за вечерею й кожен розповідав про своє, радилися, обговорювали події дня, жартували. Але мені дуже пощастило, бо я знайшла й тут рідну душу. Це та австрійка, яка допомогла мені колись прижитися у цій країні. Вона надзвичайно позитивна та оптимістична людина, їй уже 93-й рік, а вона, як і тоді, активна, опікується дітьми й онуками, ми й досі у дуже дружніх стосунках, вдячна їй за свою німецьку. Взагалі ж у мене не було часу ностальгувати, бо знала, що дуже багато потрібно встигнути. А згодом – знайомство з моїм чоловіком, який полюбив Україну так, як люблю її я, став у серці, може, й більшим українцем, ніж австрійцем, вивчив нашу історичну спадщину. Він усіляко намагається українізувати Австрію, позбавити її русофільії. Ми познайомилися в університетській клініці, мій чоловік – судинний хірург. У нас своя українсько-австрійська родина, разом уже 15 років, маємо двох синів – Аскольда й Тараса, старший вільно розмовляє українською, німецькою та англійською мовами, цікавиться українською культурою, читає напам'ять вірші Шевченка, знає творчість Стуса. Молодшому чотири роки, виховуємо його також справжнім чоловіком із знанням і розумінням власного походження.

Узагалі ж у нинішньому світі дуже важливо вміти сприймати інформацію, володіти нею та використовувати за призначенням. А це можливо зі знанням іноземних мов. Сучасні перспективи відкривають широкий доступ до інформаційних джерел, тому освічена та обізнана людина отримує можливість вибору, а мати вибір дуже важливо.

Утім, не варто забувати: хто не турбується про коріння, той не зможе розквітнути. Австрія – країна, яка дала мені улюблену спеціальність, цікаву роботу, можливість займатися наукою, відкрила багатий культурний світ, але моє коріння – в Україні. Люблю Україну, люблю Тернопіль, люблю, коли гомонять навколо українською мовою. Тішуся, коли буваю на рідній землі, у своїй хаті, але моє серце й душа там, де моя родина, а у моєї сім'ї – дві батьківщини.

Лариса ЛУКАЩУК

ЗАВЗЯТІ КУРЦІ РИЗИКУЮТЬ ОТРИМАТИ ЗАХВОРЮВАННЯ ЗІ СМЕРТЕЛЬНИМИ НАСЛІДКАМИ

— Кажуть, статистику не обманеш, а що твердять цифри стосовно недуг, викликаних курінням? Як впливає тютюнопаління на молодий організм?

Степан ЗАПОРОЖАН:

— В Україні курять 40 відсотків мешканців, які старші за 15 років. Це майже 19 мільйонів осіб. Із них 34% — завзяті курці. За інформацією Національного інституту раку, щороку в нашій країні фіксують майже 13 тисяч нових випадків раку легень. Чоловіки хворіють у п'ять разів частіше за жінок. За даними статистики, найчастіше від раку легень помирають курці. Куріння в кілька разів підвищує ризик раку легень. Що довше та частіше ви курите, то вищий ризик. Не лише сигарки, а й сигари та люльки спричиняють рак легень. Пасивні курці також потрапляють в зону ризику. Україна входить до групи з 11 країн Європи з найбільшим рівнем тютюнопаління. За 17 останніх років населення України скоротилося на 6 мільйонів осіб і, звісно, такий чинник, як куріння також є причиною цієї невтішної ситуації.

Як не прикро б це звучало, але куріння тютюну — одна з найбільш небезпечних шкідливих звичок сучасної молоді. Причому палять як хлопці, так і дівчата, не цілком усвідомлюючи, до чого може призвести ця невинна на перший погляд звичка. Особливо небезпечне куріння в молодому віці, в період активного росту організму. Подібне захоплення може зробити людину залежною на тривалі роки. Крім того, паління

призводить до появи хронічних захворювань, які суттєво впливають на якість життя людини. Ця шкідлива звичка в сучасному світі — модна й стильна, особливо в середовищі молоді. Та й виділяється на тлі однолітків-курців хочеться не кожному, саме тому молода людина починає палити «за компанію». А нікотин в той час чинить свою згубну дію на увесь організм — першою удар на себе бере дихальна система, страждає й серцево-судинна та ендокринна системи, травна та нервова, органи чуттів, але найприкріше, що негативний вплив чиниться на репродуктивну систему, бо ж у майбутньому всі мріють про щасливе материнство та батьківство. Тому тим, хто вперше бере до рук цигарку, раджу зупинитися та подумати, як це змінить ваш стан здоров'я, зрозуміло, не на користь організму. Зміни почнуться не відразу, торкнуться вони не лише здоров'я, а й якості життя загалом. Куріння негативно впливає на заняття спортом, погіршуючи фізичний стан людини. Молода людина, яка палить, не здатна запам'ятовувати необхідний обсяг інформації, погіршення па-

Останнього дня травня світова громадськість традиційно відзначатиме День проти тютюну.

На жаль, ні масові акції, ні всілякі спроби медичної спільноти протидіяти цій згубній звичці жодним чином на курців не діють. Втім, не всі й здогадуються, що куріння є однією з найголовніших причин захворюваності і смертності. За останні півстоліття в науковій медицині з'явилося достатньо достовірних фактів, щоб стверджувати це. Але більшість з тих, хто починає курити сигарки, не знає, яку шкоду завдасть тютюнопаління. З'ясували цю проблему у фахівців — проректора з лікувальної роботи нашого університету, професора Степана Запорожана та професора кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини ТДМУ Ігоря Жулкевича.

м'яті призводить до проблем з навчанням, що впливає на майбутню кар'єру.

— Які недуги ризикують отримати затяті курці? Яка ситуація на Тернопільщині щодо онкологічної патології легень?

Ігор Жулкевич:

— Завзяті курці ризикують отримати три основних захворювання зі смертельними наслідками: рак легень, хронічний бронхіт та емфізему. І в 90 відсотках випадків у виникненні раку легень винна така шкідлива звичка, як куріння. Тютюно-

диспансеру, спочатку були скезовані в інші лікувальні заклади.

— Чи існує, так би мовити, смертельна доза для курця?

Ігор Жулкевич:

— Як це не страшно звучить, але є й такі цифри. Смертельна доза нікотину (речовини, найбільш небезпечної для здоров'я людини) — 50-70 міліграмів. Тобто 1 міліграм на 1 кілограм ваги людини. Курець може отримати смертельну дозу нікотину — для цього йому потрібно випалити 20-25 цигарок на день. Отруйність нікотину відчуває кожен, хто взяв першу в житті цигарку. Ніхто чомусь не може докурити її до кінця. У людини виникають запаморочення та нудота, а часом й ще неприємніші відчуття: шум у голові, тахікардія, головний біль, тремтіння, блювання, бувають випадки, коли, вперше спробувавши цигарку, людина втрачає свідомість. Поступово організм пристосовується до нікотину й не-

приємні відчуття зникають, але отруєння триває. Крім того, що нікотин негативно впливає на органи дихання, він є сильним серцевим і судинним токсикогеном. Людина, яка курить, і не здогадується, що від однієї випаленої цигарки биття її серця частішає на 18-20 ударів на хвилину. Кількість серцевих скорочень на добу в курця більша на 15-16 тисяч. Зрозуміло, це позначається на роботі серцевого м'яза. Під впливом нікотину відбувається звуження кровоносних судин і зміни в їхніх стінках. Це сприяє розвитку атеросклерозу. Систематичне паління є однією з причин захворювань кровоносних судин. У цьому випадку віддалені від серця ділянки тіла й насамперед — нижні кінцівки, погано забезпечуються кров'ю.

З курінням можуть бути пов'язані також такі патологічні стани, як нездатність розрізняти запахи, втрата смаку, порушення зору, часті застудні захворювання, фарингіти, є випадки розвитку цукрового діабету, остеопорозу. В курців часто розвивається гіповітаміноз.

— Яким чином впливає курін-

ня на розвиток онкологічних недуг?

Ігор Жулкевич:

— Учені довели, що при регулярному палінні цигарок можливість виникнення раку легень, приміром, зростає в 10 і більше разів. Легені стають головною мішенню дії канцерогенів, мутагенів, які містяться в тютюні та тютюновому димі. Ці речовини, всмоктуючись з поверхні легень, потрапляють в кров'яне русло і з током крові доправляються до різних органів, фільтруються через нирки, відтак виводяться із сечею. Ось чому при курінні, крім легень, страждають навіть й віддалені органи, увесь організм. Куріння сприяє підвищенню частоти злоскісних утворів порожнини рота, горлянки, стравоходу, сечового міхура та інших органів.

Варто зазначити, що разом з тютюновим димом курець вдихає смоли, які утворюються внаслідок згорання тютюну при високій температурі (500-600 градусів) на кінчику цигарки в момент затяжки. В смолах містяться десятки шкідливих речовин, у тому числі й канцерогенні ПАУ, нітрозос'єднання, сполуки миш'яку, мономер вінілхлориду і навіть радіоактивний полоній та інші. До речі, в експериментах над тваринами було доведено, що тютюнова смола викликає різноманітні пухлини. Крім цього, в тютюновій смолі містяться феноли та інші з'єднання, що підсилюють дію канцерогенів. Не менш небезпечний і нікотин. Дослідження показали, що він здатний підсилувати розвиток пухлин під дією речовин, що містяться в тютюновій смолі. Та й тютюновий дим містить десятки розмаїтих нітросполук, більшість з яких має канцерогенну дію.

— Серед безлічі способів відмовитися від паління існує один, здавалося б, альтернативний варіант — замінити звичайну цигарку на електронну. Однак, незважаючи на сьогоденнішню популярність, особливо серед молоді, електронних сигарет, питання про те, яку безпеку вони становлять для здоров'я, залишається відкритим. Яка ваша думка з цього приводу?

Ігор Жулкевич:

— Куріння електронних «цигарок», а точніше, вейпінг (паріння) — позиціонується як альтернатива палінню тютюну. Електронна цигарка, по суті, сконструйована за принципом інгалятора на основі випарювача, в яку подається рідина, в складі якої нікотин у невеликих дозах, та супутні розчинні й нерозчинні у воді речовини. І якщо шкідливість нікотину ми вже з'ясували, то саме з гліцерину й іншими речовинами дослідники частіше пов'язують небезпечність вейпінгу. Про що ж йдеться? Зменшена доза нікотину, менше смол, але у жодному разі не їх відсутність, й, здається, досягну-

то позитивного ефекту. Однак науково проведені об'єктивні ризиків виникнення онкологічних захворювань у вейперів все одно вищі, ніж у людей, які не палять.

Наукові дослідження доводять, що пара електронних цигарок сприяє пошкодженню ДНК, а саме цей механізм лежить в основі розвитку онкологічних уражень різних органів й систем.

Грунтуючись на цих даних, можна резюмувати: тій частині мешканців, які палять і зазвичай не стежать за науковими дослідженнями в галузі паління, пропонується теза на зразок безпечного паління кальяну, а по суті, тютюну в кальяні й відфільтрованого вологого диму. Але кальяно носити із собою обтяжливо, інша річ — легенька електронна цигарка. Взагалі ж на цю тему можна довго, але безпредметно дискутувати — за філіжанкою кави та електронною сигаретою... Але висновок такий — одна форма паління підмінюється іншою.

І ще один важливий момент: щойно ви оціните паління як інгалаційну суміш будь-яких речовин, що тривало атакують легені, ваша точка зору кардинально зміниться. Від методу паління, а фактично — методу приготування й доправлення до легень інгалаційної суміші потенційно шкідливих для організму людини речовин залежить ступінь ризику виникнення онкологічних захворювань. Отож проблема вибору — паління тютюну, кальяну чи вейпінг, по суті, нагадує регульований світлофором перехід вулиці. Але чи багато людей іде на червоне світло?

— Якщо ж людина, прочитавши застереження, все ж вирішить кинути палити, що порадице — уператися самостійно чи звертатися до лікарів?

Степан Запорожан:

— Звісно, це вже вибір самого курця. Щоправда, існують два способи відмови від паління. Перший полягає в раптовому одномоментному припиненні куріння, а інший — у поступовому відвиканні від тютюну, в послідовній відмові від цигарок. Він допомагає уникнути неприємних відчуттів.

Щоб позбутися паління саме на цих засадах, необхідно дотримуватися такого плану: щоденно слід знижувати денну норму куріння на дві-три цигарки, збільшувати проміжок часу між паліннями і не випалювати цигарку до кінця, адже в останній третині нагромаджується найбільше шкідливих речовин. Уникайте перебування поруч з курцями, споживайте більше овочів і фруктів, що містять вітамін С, бувайте більше на свіжому повітрі — це допоможе виводити з організму шкідливі речовини.

ТАМАРА ВОРОНЦОВА: «ДОПОМАГАТИ ІНШИМ ДЛЯ МЕДИКА – НОРМА ЖИТТЯ»

Громадську відзнаку за професіоналізм і милосердя «Орден Святого Пантелеймона» називають «українським медичним Оскаром». Її присуджують за видатні особисті досягнення в галузі охорони здоров'я та медичної науки, новаторство, заслуги в благодійній, гуманістичній та громадській діяльності.

Цьогоріч від Тернопільщини претендентом на нагороду у номінації «Служіння суспільству» є кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією ТДМУ, голова Тернопільського осередку «Всеукраїнське об'єднання «Медики Майдану» Тамара Воронцова. Випускниця ТДМУ 1986 року, лікар-педіатр за фахом і покликанням, прекрасний викладач, людина з великим професійним і життєвим досвідом, Тамара Олександрівна переконана, що допомагати іншим для медика – норма життя. І сама поспішає зробити якомога більше хорошого, корисного та Боговданого. З початком подій на Майдані та військових дій на сході України важливою частиною її життя стало волонтерство. Взимку 2014-го разом з іншими медиками Майдану Тамара Олександрівна рятувала людські життя, а нині зорганізовує гуманітарні вантажі нашим воїнам, які захищають українську землю на Сході від російської військової агресії.

Що спонукає людей активно займатися волонтерською діяльністю, вкладаючи в неї власні сили, енергію, час, часто – нерви і навіть здоров'я? Мабуть, у кожного був свій поштовх. Для Тамари Воронцової таким поштовхом став Майдан.

Події зими 2013-2014 року вона пам'ятає до найменших подробиць. І коли згадує – хвилюється, бо надто ще свіжі в пам'яті ті тривожні дні.

– Наприкінці 2013 року я мала їхати до Києва на курси спеціалізації з дитячої гастроентерології, але помінялася з колегою та поїхала пізніше – в лютому 2014-го. Син Олексій на той час навчався в Київському університеті культури. Коли почалися події на Майдані, він вирішив, що має бути там. Ми зустрілися 3 лютого і я запитала, чим можу допомогти учасникам Революції Гідності. Син поскаржився, що не вистачає лікарів. Того ж вечора я прийшла в медпункт, який протестувальники облаштували в будівлі Київської міської держадміністрації, запитала, чи потрібні терапевти. Мені дали стетоскоп і попросили оглянути та надати допомогу пацієнтам.

Наступні два місяці Тамара Олександрівна жила в шаленому ритмі. Зранку поспішала на курси, навчалася, складала тести, а ввечері й уночі чергувала в медпункті, допомагаючи пораненим і хворим. Дні 18-20 лютого були найкращими. Сило-

вий розгін ходи до Верховної Ради, нічний штурм Майдану, пожежа в Будинку профспілок... У ніч з 18 на 19 лютого під час атаки силовиків Олексію Воронцову під ноги кинули світлошумову гранату. Він знепритомнів.

– Мого сина врятував дрогобичанин Олег Ушневич, який відтягнув його з небезпечної зони, щоб Олексій не загинув у вогні або від рук «беркутівців». А 20 лютого на вулиці Інститутській синовому рятівнику вбив снайпер. Куля влучила Олегові в серце. Через добу, коли Олексій, який отримав контузію, стало трохи краще, ми з ним знову пішли на Майдан. Тоді ще ніхто не знав, чим усе закінчиться. Метро не працювало, силовики блокували проїзди до майдану, але Олексій сказав, що прорветься, а мене попросив піти до Михайлівського Золотоверхого собору, де облаштували шпиталь для поранених. Звідти після реєстрації мене скерували до будинку на вулиці Прорізній, де саме відкрили ще один шпиталь. Була друга доба після масових розстрілів і ніхто не знав, чого чекати й чи будуть ще поранені та вбиті. Готуючись до найгіршого, ставили операційні столи, крапельниці, щоб, коли знову ситуація загостриться, приймати поранених. Напряга була величезна. Але Богу дякувати, нового кривавого штурму Майдану не було, Верховна Рада зобов'язала силовиків розблокувати вулиці та повернутися на місця постійної дислокації. Осмислюючи ті події, скажу: система медичної допомоги, що сформувалася на Майдані, була надзвичайно дієвою. Медики працювали самовіддано, злагоджено, ефективно, надаючи оперативну допомогу постраждалим. Серед них було чимало колег з Тернопільщини: лікарі, медсестри, фельдшери, студенти... Кожен зробив свій внесок у порятунок людей і свідчення про це, я переконана, треба зафіксувати. Тому взяла участь у створенні реєстру учасників медичного руху Тернопільщини на Майдані під час Революції Гідності та всеукраїнського реєстру медиків Майдану. У мене були телефони колег з трьох шпиталів, що входили до медичної «інфраструктури» Майдану, збереглася також книга реєстрації. Прізвищ в ній не було, лише імена. Приміром, «Надя, терапевт» або «Михайло, психолог». І номери телефонів. Складаючи списки, телефонувала всім. Хтось вже був в зоні АТО, хтось повернувся додому. Спілкувалася, уточнювала дані, занотовувала. Реєстр передала в Міністерство охорони здоров'я України, – розповідає Тамара Олександрівна.

Після створення Всеукраїнського громадського об'єднання «Медики Майдану» Тамара Воронцова очолила Тернопільський осередок цієї громадської організації, а в грудні 2015 року зорганізувала перші урочисті збори лікарів Тернопільщини, які працювали в медпунктах і шпиталях Майдану.

З початком військових дій у Донбасі Тамара Олександрівна активно допомагала добровольчим батальйонам, збираючи і надсилаючи в зону бойових дій теплі речі, продукти, медикаменти. В одному з таких батальйонів служив і її син.

– Олексій спочатку не казав, що бере участь в бойових діях у складі добровольчого батальйону «Карпатська Січ». Коли телефонувала, заспокоював, що перебуває в Києві й готується до екзаменаційної сесії в інституті, – згадує Тамара Олександрівна.

Через півроку батальйон «Карпатська Січ» увійшов до складу 93 окремої механізованої бригади, де Олексій Воронцов, підписавши контракт, прослужив два роки. Був поранений, одужав і знову повернувся на бойові позиції. Має нагороди за мужність, виявлену в захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України.

– Яюсь до мене звернулися представники «Правого сектора» з проханням допомогти придбати маленькі хімічні грілки для рук і ніг, – згадує Тамара Олександрівна. – Я розповіла про це шестикурсникам медичного факультету і вони зорганізували добровільну акцію «Відмовся від кави – зігрій бійця АТО». Адже хімічна грілка коштувала тоді, як філіжанка кави – 10-15 гривень. Волонтери розмістили оголошення в корпусах ТДМУ, в соцмережах і вже наступного дня студенти почали приносити грілки, теплий одяг, взуття, медикаменти. Відгукнулися й викладачі університету. Ми тоді придбали грілки на 2500 гривень, збрали також продукти, теплі речі, ліки й відправили все це двома мікроавтобусами бійцям. Потім були нові добровільні акції й нові вантажі, відправлені нашим військовим на схід.

Коли розпочалася російська військова агресія, волонтерська допомога мала винятково велике значення. Зокрема, дуже потрібні були медикаменти, лікарські засоби й витратні ма-

теріали. Все це коштувало дорого. За благодійною допомогою Тамара Олександрівна звернулася до своїх однокурсників, які працюють за кордоном. Відгукнулися майже всі, але це була одноразова доброчинність. Натомість колишні викладачі ТДМУ Надія Архіпова та Богдан Бойчук, які нині мешкають в Канаді, одразу надіслали посилку з медичними витратними матеріалами, медикаментами, гігієнічними засобами й нині продовжують допомагати.

Отримавши посилку, Тамара Олександрівна відвезла її в мобільний військовий госпіталь в містечку Покровськ на Донеччині. Так почалися її поїздки прифронтовим бездоріжжям. Після Покровська було Водяне і Піски під Донецьким аеропортом. Щоразу, крім речей медичного призначення, везла продукти, теплий одяг, гігієнічні засоби.

Тричі з гуманітарною допомогою побувала вона у Львівському центральному військовому шпиталі, де разом зі студентами, членами молодіжної організації «Сокіл», колегами – доцентом кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією Інною Кубей та доцентом кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини Мирославом Домбровичем відвідала поранених бійців і вручила їм подарунки.

Медики, як ніхто, розуміють: високоякісні витратні матеріали потрібні і в хірургічному, і в травматологічному відділеннях, і у відділенні політравми, в операційних та реанімації. Словом, скрізь, де лікують і рятують. За три останні роки члени Тернопільського осередку ГО «Всеукраїнське об'єднання «Медики Майдану» відправили з півсотні витратних матеріалів в медичні батальйони і медчастини на першій лінії оборони в зоні АТО і у військові шпиталі, а також в Київський центр дитячої кардіології і хірургії, Інститут нейрохірургії, Хмельницький неонатологічний центр, в госпіталі для ветеранів бойових дій, дитячі лікарні на Луганщині. Допомогали і тернопільським медичним закладам. У реанімаційне відділення Тернопільської обласної дитячої лікарні передали дитячі дихальні маски, ручний апарат для штучної вентиляції легень – мішок АМБУ, в пологовий будинок – катетери для новонароджених.

– Зараз медичне постачання в зоні АТО поліпшилося, але, як і раніше, в шпиталях, що працюють чи не по всій лінії фронту, просять перев'язувальний, шовний матеріал. Узимку дуже потрібні протизапальні, протизастудні засоби. Доправляти вантаж допомагають волонтери Логістичного центру допомоги бійцям АТО. Або передаємо посилки адресно військовим Україниської добровольчої армії, які їдуть в зону бойових

дій, – розповідає Тамара Олександрівна.

Для родин учасників АТО їй теж хочеться зробити щось добре, тому охоче відгукнулася на ініціативу громадської спільноти «Об'єднання учасників АТО Тернопілля» зорганізувати «Різдвяні зустрічі» – святковий захід для наших воїнів та їхніх сімей. За кошти, які збрали викладачі кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією ТДМУ, придбали подарунки й вручили їх дітям, чії батьки, на жаль, загинули на цій війні.

Тамара Олександрівна – член громадської ради при департаменті охорони здоров'я облдержадміністрації. Разом з адміністрацією ТДМУ вона зорганізовувала співпрацю фахівців відповідних клінічних кафедр ТДМУ та спеціалістів «Медичної клініки на колесах» Міжнародного благодійного фонду «Дар життя». Педіатрична мобільна бригада, яку очолює доцент кафедри дитячих хвороб Тамара Воронцова, провадить профілактичні огляди дітей у містечках і селах Тернопільщини. За два роки – понад десяток виїздів. Також педіатрична мобільна бригада активно співпрацює з медичною службою добровільних організацій «Карітас» і «Коліска життя».

Усе згадане – лише децима з великої кількості добрих справ, здійснених головою Тернопільського осередку «Всеукраїнського об'єднання «Медики Майдану». Її волонтерська діяльність викликає велику повагу й вдячність. Тамара Воронцова нагороджена відзнакою Президента України «За гуманітарну участь в антитерористичній операції», медаллю «За службу Україні», нагрудним знаком «Волонтер України», орденом «За спасіння життя» імені видатного діяча в галузі охорони здоров'я й медичної освіти, лікаря та науковця, члена-кореспондента Національної академії медичних наук України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука, який упродовж 1997-2014 років очолював ТДМУ.

Ці нагороди, як каже Тамара Олександрівна, вона хотіла б розділити зі своїми колегами – викладачами і студентами – учасниками волонтерського руху в ТДМУ, Надією Архіповою та Богданом Бойчуком з Канади, які надсилають гуманітарну допомогу для лікарень і військових шпиталів нашої країни, з усіма, хто регулярно допомагає українській армії.

Лідія ХМІЛЯР

Професор ТДМУ Юрій Іванович Бондаренко за понад 50 років наукової діяльності зумів чимало цінного внести у патологічну фізіологію – він є автором та співавтором понад 450 навчально-методичних і наукових публікацій, теоретичних розробок, одним із засновників тернопільської наукової школи патофізіологів. Він – завідувач кафедри патологічної фізіології нашого університету. Про головну справу його життя – патофізіологію, й не лише, повели розмову.

«ТОЙ КУТОЧОК, ДЕ ТИ НАРОДИВСЯ, ДОРОГИЙ ОСОБЛИВО»

– Юрію Івановичу, знаю, що ви народилися в одному з наймальовничіших куточків України, який відтворив Олександр Довженко у своїй «Зачарованій Десні». Ваші дитячі спогади співзвучні з довженківськими?

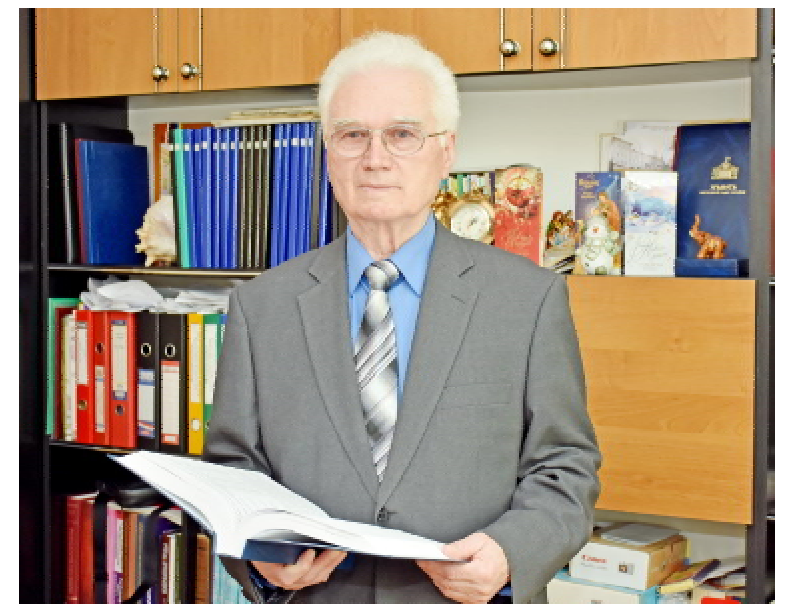
– Моє дитинство минуло в чарівному, сповненому несподіванок та таємниць, світі. Це той клаптик рідної Чернігівщини у міжріччі Десни та Сейму, де споконвіку мешкала моя численна родина й крихітною частиною якої став я. Коловорот життя обертався навколо Батурина, який у ті часи був районним центром. А Сосниця Довженка – зовсім близько. Раніше люди більше ходили пішки, а тому в деталях знали, що діється на околицях, в дальніх сусідів. Пригадую, як п'ятирічним хлопчиськом чимчикував один до бабусі

червеневої днини на заливному лузі, свіжоскошена трава та духмяний квітковий напій п'янили своїми ароматами. Втомившись від полуденного сонця, вечорами ми відпочивали на прив'ялій траві, вдивляючись у зоряне небо, та шукали на Чумацькому Шляху свою зірочку й свій шлях широкий. А після сновидінь у трав'яному шалаші, зрання, доки не спала роса та не почало припікати сонце, разом з косарями йшли знову косити. Діти, щоправда, перевертали сіно та складали його в копиці. Старшому з нас було дванадцять, а найменшому – ледь більше року.

З особливим щемом згадую моїх земляків – працьовитих і добрих душею людей, які створювали український колорит власного життя. Атрибутом щоденного одягу були вишиті кофтини у жінок, і не обов'язково з дорогої тканини. Розмовляли чистою українською мовою, на відміну від суржику нинішнього покоління. Звідки прибули ці люди в минулому? Можливо, є щось від козаків, бо Батурин, як

куля, пролетіла над коліскою, в якій лежав мій молодший брат, вдарилася об цегляну піч, але не спричинила, на щастя, нікому шкоди. Дивно, щоправда, але її вхідний отвір ми так і не знайшли. Потім були танки «Тигри» і ще якісь бронетранспортери, мотоцикли, з яких німці палили по всьому, що бачили. В очак і нині стоїть картина, як німці вдіраються на подвір'я: кричать кури, летить пір'я, пишуть поросята, а потім усе враз стихало, як після сильного буревію. Чинити всупереч – означало отримати кулю в голову. Таке пекло тривало чи не з рік. Тож у перший клас я пішов уже на звільненій території. Але настала нова біда – померла мама і ми, четверо малих дітлахів, залишилися наодинці. Старшому з нас було дванадцять років, а меншому – ледь більше року. Не можу словами передати ту глибоку вдячність моїй тітці, батьковій сестрі, яка взяла нас усіх на утримання, хоча й своїх мала двоє, а ще була на інвалідності через хворобу.

Після закінчення війни поверталися додому ті, кому вдалося вижити. Так сталося, що нашого батька залишили у щойно сформованому військовому підрозділі, основним завданням якого було відновлення щент зруйнованого залізничного сполучення у Ковелі, що на Волині. Погодили з керівництвом наш приїзд, і ми з двома братами та ще однією батьковою сестрою на перше травня прибули до батька. Нас, звичайно, «поставили на довольствие» й виділили місце для помешкання. На той час Ковель був увесь у руїнуваннях. Всі цегляні будівлі лежали грудями розбитого каміння, багато людей проживали в землянках, бараках. Мені пощастило закінчити спочатку третій клас, а згодом – і середню школу. Нам доводилося самим себе забезпечувати, бо жили лише з батьком, який допізна затримувався на роботі, але навчались добре. У бібліотеках було багато цікавої художньої та навчальної літератури. Дуже популярними були заняття спортом. З повагою й заздрістю ставилися до тих, хто мав «накачані» мускули. У моді були також шахи. Грали не лише як любителі, а й вивчали теорію, але спорт – понад усе. Крутилися цілими днями на перекладні, удосконалювали вправи. Після того, як український гімнаст В.Чукарін став олімпійським чемпіоном, ми навіть втратили сон. До речі, ніхто нас до цього не змушував, наслідували старшокласників. Так у моє життя ввійшла синьоока Волинь. Її розкішна природа іноді повертала мене у дитячі спогади, але душа мужніла, попереду чекало самостійне життя й настав час самому вирішувати власну долю та майбутнє.

«ПОДОЛАВШИ КОНКУРС В ОДИНАДЦЯТЬ ОСІБ, ВЛИВСЯ У СТУДЕНТСЬКІ ЛАВИ»

– І ви обрали медицину...

– Незважаючи, що я випускник нашого вишу, але коли виникло питання вступу, в Тернополі в ті часи ще не було медичного інституту. Всі дороги, як мовиться, вели до столиці. Не можу сказати, що я чи не з народження полюбив білий халат і мріяв стати лікарем, бо це було б неправдою. Та й узагалі чи можна, не маючи жодної уяви про складність професії, її сутності, обирати фах, це може бути тільки неусвідомлена мрія. Ні серед знайомих, приятелів, далеких чи близьких родичів не було медичних працівників. До того ж більшість моїх однокласників, друзів негативно, навіть зневажливо, ставилися до цієї професії, бо боялися крові, гидували, а тому й я піддався цьому впливу. Пошаною користувалися технічні спеціальності, та й ми до цього були більш схильні. Самостійно майстрували детекторні приймачі, хтось займався планеризмом. Цьому була своя причина. На той час відновили заводи, підприємства, але кадрів не вистачало. Відтак я опинився, як кажуть, між двома перепадами. Коли подавав документи до приймальної комісії, довелося добре поміркувати, зважував усі «за» й «проти». Майже цілий день просидів на лавці у київському зоопарку – праворуч був медичний інститут, а навпроти – політехнічний. У кінцевому підсумку «переміг» медичний, незважаючи на те, що я усвідомлював, як важко виконати всі вимоги столичного ВНЗ. Пройти вступні випробування для мене, пересічного хлопчика, було не просто, але, подолавши конкурс в одинадцять осіб, влився в студентські лави. Мені здавалося, що

цієї хвилини зникло земне тяжіння й я лечу кудись у безодню, перехоплювало подих і ніяк не міг збагнути, що мрія стала реальністю. Та з'явилися перші практичні заняття, які часто сприймав з подивом. Пригадую, як на занятті з неорганічної хімії доцент, до речі, пам'ятаю його прізвище досі, відразу ж дав контрольне завдання на окремих аркушах паперу. Потрібно було розписати хімічні реакції. Відразу зрозумів, що то були ті ж самі реакції, що й в екзаменаційних білетах на вступних іспитах. Всі швидко кинулися виконувати їх, бо було виділено декілька хвилин, і викладач одразу ж перевіряв завдання та оголосив результати. Всі з подивом повернулися у мій бік, спочатку не зрозумів, у чому справа, з'ясувалося, що лише я один з групи написав без жодної помилки, за що отримав не вище «четвірки», а решта – тільки «двійки». Хочу зауважити, що рівень студентів був дуже високий, це були предствинки обласних центрів. Так я пройшов перше хрещення, яке вселяло впевненість у те, що можу долати навіть непередбачені ситуації. А ще приділяли значну увагу формуванню у студента спостережливості, що має велике значення у професійній діяльності лікаря. Пригадалося, як на занятті з латинської мови викладач раптово наказує встати студентів, не давши часу на роздуми, просить назвати кількість колон біля входу в навчальний корпус або щось на цей кшталт. Звичайно, осилити анатомію звичними навчальними прийомами було неможливо. Ми опинилися під навалом зовсім невідомого матеріалу з латинською термінологією. Використовували не лише підручники, атласи, але й музейний матеріал. Людські кістки можна було побачити не тільки в навчальних залах, але й в гуртожитку, але це нікого не дивувало. Не оминуло нас й трудове виховання. Через десять днів після вступу ми були вже у Черкасах на консервному заводі з переробки томатів.

Професор Юрій БОНДАРЕНКО з іноземними студентами третього курсу медичного факультету

та тітки через пшеничне поле й ліс за дев'ять кілометрів. Уже в дорослому віці я кілька разів спробував перевірити на мапі відстань, яку долав, та марно – все так і було. Не дивно, що знав тоді всіх птахів, які водилися в наших краях, їхні гнізда, колір і величину яєць. Часом дорогою кортіло заглянути в сорочине гніздо – що там знайдеться, а воно ж на найвищій сосні. Знав назви всіх рослин, хоча ніхто спеціально цьому не вчив, був просто невід'ємною частиною природи. Нерукотворну красу нашого Деснянського краю неможливо передати словами, її потрібно побачити, відчутти запах розімлілої на спекотному літньому сонці соснової хвої, п'яного чистого повітря, що розривало груди. Олександр Довженко був неперевершеним майстром художнього слова, тож у нього ці описи вдавалися значно краще, хоча квітучі вишні, мамин город і огірки були такими ж. А чого вартував сінокіс

відомо, був гетьманською столицею, але, на мій погляд, більшість – місцеві мешканці. За життя мені довелося побувати в різних куточках нашої чарівної країни, кожний з них своєрідний та неповторний, але той, де ти народився, дорогий особливо.

Утім, той рай на землі, який так чудово описав Довженко, невдовзі змінився на пекло Другої світової. Її початок запам'ятався мені чорною димовою хмарою, яку звідкілясь занесло до нас після бомбових ударів по залізничних станціях, мостах. З того часу ми стали дітьми війни. Десь під осінь 1941 року почалися бойові дії в наших краях. Нам, дітям, страшно було дивитися, як спаляють оселі, гинуть люди, волає у палаючих хлівах худоба, і допомогти не було змоги. Запам'яталося, як одного разу, під час бою, бабуся не ховалася з нами під ліжка, а ходила від вікна до вікна й спостерігала за напрямком розповсюдження вогню. А цієї миті у кімнату влетіла

«ПАТОФІЗІОЛОГІЯ ВІДКРИЛА МЕНІ ШЛЯХ У ЗАХОПЛЮЮЧИЙ СВІТ НАУКОВОГО ПОШУКУ»

Це дало можливість трохи відпочити після напруженої кампанії вступних іспитів та адаптації до навчального процесу, а також й згуртуватися колективу групи. Згодом студенти ще не раз допомагали у зборі врожаю. Одного разу навіть випала нагода побувати в Криму, раніше ніколи не доводилося там бути. Але найголовнішим у студентському житті було все ж таки навчання. Відпочивати не було часу, бо нас чекала зимова екзаменаційна сесія з державними іспитами з анатомії та фізіології. Кафедри цих предметів очолювали видатні вчені та принципи викладачі. Скласти «анатомію людини» професору М. С. Спірову, який досконало володів латиною, був людиною вишуканої інтелігентності, дуже любив свій предмет і навіть ображався, якщо студент щось не так сказав, було справу честі та доволі непросто. Міг отримати негативну оцінку лише за те, що не виправдав його сподівань на глибоші знання. Він не гримав, не повчав, а просив прийти ще раз. А те, що нормальну фізіологію буде приймати професор Г.В. Фольборт, учень І.П.Павлова, викликало теж чимало опасинь. Насправді, як з'ясувалося, то була також інтелігентна й доброзичлива людина. Згодом з'явилося оголошення

в обласній лікарні хтось відчинив двері та голосно викрикнув: «Запустили людину в космос». Усі студенти зіскочили зі своїх місць, висловлюючи захоплення першим космонавтом Юрієм Гагарінім. То було 12 квітня 1961 року. А згодом й ми стали першопрохідцями. 203 випускники першими отримали дипломи лікаря Тернопільського медичного інституту.

– З чого розпочалася ваша лікарська практика?

– Яюсь на лекції з організації охорони здоров'я завідувач кафедри, доцент К. Г. Горшукава демонструвала на таблицях потребу Тернопільщини в лікарях і я добре запам'ятав цифру – 2900 осіб. Тому під час розподілу вибрав Тернопільщину, на той час уже одружився й потрібно було зважити на сімейні обставини. Скерування отримав у Микулинецьку районну лікарню, де були лише основні спеціалісти – хірург, терапевт, педіатр, інфекціоніст, рентгенолог та кілька інших, загалом не більше десяти осіб, які обслуговували мешканців 27 сіл. Впоратися з таким обсягом роботи фахівцеві окремого профілю було просто неможливо. Вузькі спеціальності розподіляли серед «сумісників». Тернопільщину на той час вважали неблагополучним регіоном

те, пане докторе». Це свідчення того, що тобі довіряють та сподіваються на допомогу. Скільки було нічних чергувань, викликів у віддалені села, але нікому я жодного разу не відмовив у допомозі! Тоді не було такого надійного телефонного зв'язку, як

(Зліва направо): професори ТДМУ Юрій БОНДАРЕНКО, Костянтин ВОЛКОВ, Михайло ГНАТЮК

тепер. Телефон знаходився лише у приміщенні сільської ради. Їхали на автомобілі чи просто йшли пішки, але так формувався лікарська впевненість, сміливість і навіть інтуїція. Ніколи не викликав карету швидкої, коли хтось захворів у родинному колі, завжди знаходив самостійне рішення. Ті часи, мабуть, були найкращими в моєму житті, бо це – молодість, жага зробити якомога більше, а ще можливість розкрити власні здібності та здобути неоціненний досвід лікарської практики на майбутнє.

«МОЇМ НАУКОВИМ УЧИТЕЛЕМ І НАСТАВНИКОМ БУВ ПРОФЕСОР Е.Н. БЕРГЕР»

– Як наука ввійшла у ваше життя?

– На мій погляд, наука – це особливий стан душі людини. Це не жінка, з якою ви одного разу познайомилися й уже назавжди поєднали власну долю. Тут усе набагато складніше, хоча для когось може бути й так. Я знав багато науковців, які ставили за мету отримати науковий ступінь заради задоволення власних амбіцій. Небезпечно, коли такі люди стають прикладом для наслідування. Тоді у суспільстві утворюється прошарок нездар з неусвідомлено високою самооцінкою. Тому з боку громадськості, держави потрібний дуже дієвий контроль. Розмови про те, щоб надати більше автономних прав на присвоєння наукових ступенів – це шлях у безвихідь, бо ми ще не досягли такого високого рівня самосвідомості. Моя ж дорога в науку відбулася не заради наукового звання, я, навіпаки, вважав, що це неприпустимо. Під час практичної роботи, коли почали з'являтися більш

тяжкі випадки хвороб, щоб надавати ефективну допомогу, я став детальніше вникати у глибинну сутність патологічного процесу, шукав трактування проблем у періодичних виданнях, науковій літературі. Тоді й відкрився переді мною новий захоплюючий світ

медичини в дещо іншому вимірі, бо я не відчував цього після закінчення інституту. Так для мене відбулося злиття практики та медичної науки. Відпрацювавши потрібний термін, вступив до аспірантури на кафедру патологічної фізіології нашого інституту.

– Професор Еммануїл Наумович Бергер був легендарною особистістю, його пам'ятають, ним захоплюються й донині. Вам поталанило бути його учнем.

– І справді, моїм науковим учителем і наставником був Е.Н. Бергер. Ще зі студентських років ми сприймали його як вченого дуже високої ерудиції та грамотності, тоді про таких мовили: людина енциклопедичної компетенції, прекрасний лектор, харизматична особистість, вимогливий та справедливий викладач. Багатьом поколінням лікарів запам'яталися особливо вишукані лекції, які читав Еммануїл Наумович, але водночас вони були кожному зрозумілі. Я до останніх років його роботи в інституті щорічно їх відвідував. Його стиль подання матеріалу неможливо скопіювати, тільки він вмів так розставити акценти у певному місці, що слухачі завмирили від почутого, а в аудиторії наступала мертва тиша. Така атмосфера виникала й під час його виступів на наукових конференціях, зборах та інших заходах. Моя наукова робота стосувалася порушення обміну ацетилхоліну при розладах функцій наднирників. На той час у науці інтенсивно стали вивчати наднирникові залози завдяки дії їх гормонів, які виявилися дуже ефективними при запаленні та інших важливих процесах (шок, гіпоксія), але не знайшли своєї ніші у практичній охороні здоров'я. Як з'ясувалося, вони виконували роль важливих регуляторів багатьох обмінних і функціональних процесів, а також гормонів стресу. Коли ж мова зайшла про визначення холінергічного медіатора ацетилхоліну, я надзвичайно подивувався, бо подумав, що його неможливо визначити, адже він виділяється квантами при передачі нервового імпульсу. Цей момент помітив Еммануїл Наумович і заспокоїв

мене, мовляв, не святі горшки ліплять. Декілька місяців опановував методику його визначення, нарешті, досягнув результатів і розпочав виконання завдання. Еммануїл Наумович пильно слідкував за кожним кроком, тому що від цього залежало виконання подальших етапів наукового напрямку кафедри. Врешті-решт, кандидатську дисертацію своєчасно виконав і захистив на засіданні спецради Івано-Франківського медичного інституту.

«БІЛЬШЕ ТРЕТИНИ ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБІТ В УНІВЕРСИТЕТІ ВИКОНУЮТЬ НА ПАТОФІЗІОЛОГІЧНУ ТЕМАТИКУ»

– Логічно постає питання про тернопільську наукову школу патолофізіологів, до створення якої й ви доклали зусиль. Які її особливості та досягнення?

– Тернопільська наукова школа патолофізіологів нині є найбільш потужною серед інших медичних навчальних закладів. На кафедрі нашого університету 17 докторів наук, які захистили дисертації з патологічної фізіології, а нині більшість з них очолюють інші кафедри. Більше, ніж третину дисертаційних робіт університету виконують на патолофізіологічну тематику. Звичайно, цей підрозділ був заснований та створений цілим поколінням учених нашого навчального закладу. Патологічна фізіологія – це фундаментальна наука, основною суттю якої є вивчення глибинних патологічних, компенсаторно-приспосувальних, саногенетичних процесів, що виникають у хворому організмі, а тому зрозуміле прагнення науковців її розвивати.

– Тема серцевої патології традиційна для вашої кафедри. Над чим нині працюєте? Що у сфері ваших наукових інтересів і в чому їх актуальність?

– Основний стратегічний та науковий напрямок кафедри базується на основі патогенезу багатьох відомих захворювань. Серцева патологія з цих часів не лише не зменшилася, а навпаки, зросла й ця проблема загострилася. Побільшало у сучасному світі стресів, зросла ендокринна патологія, погіршала екологія, зокрема, забруднення навколишнього середовища, та й узагалі стиль життя багатьох людей змінився не на краще, тож ця нозологія стала домінуючою. Нині в університеті є можливість вивчати розвиток патологічних процесів як у серці, так і в інших органах на молекулярному рівні, вести пошук засобів їх запобігання, тому цей напрям ніколи не був другорядним. Водночас життя підказало, що в основі багатьох захворювань лежить або асоціюється з ними запальний процес – атеросклероз, ожиріння, цукровий діабет, пухлини, хвороба Альцгеймера, автоімунні захворювання та багато інших.

(Продовження на стор. 8)

Під час проведення наукового дослідження. Професор Юрій БОНДАРЕНКО та старші викладачі Катерина ЮРІВ та Олена КУЛЯНДА

про відкриття медичного інституту в місті Тернополі. Одного дня мене викликали у деканат і повідомили, що з наступного навчального року документи будуть надіслані в Тернопільський медичний інститут. Якись відмови чи незгода не приймалися, бо відбирали студентів за територіальним принципом, а я ж вступав як волинянин, хоча з інших факультетів переводили студентів за їхнім бажанням. Потім стало відомо, що ректор Тернопільського медінституту попросив міністра скерувати кілька десятків осіб саме з лікувального факультету. Так я потрапив до Тернополя й продовжив навчання у новоствореному медичному інституті. Пригадую, як одного разу на лекції

щодо туберкульозу, який залишився у спадок з Австро-Угорської імперії, бо сюди висилали засуджених. Мені доручили організувати роботу саме у цій сфері, запровадили навіть державну програму боротьби з туберкульозом. Це імпонувало моїм професійним інтересам. Мав я ще багато інших завдань, але для мене це не було тягарем, бо дуже любив свою роботу й надавав допомогу усім, навіть непрофільним пацієнтам. Люди в невеличкому містечку один одного дуже добре знають і коли виконуєш свої професійні обов'язки сумлінно, то вони завжди це оціняють. Знаєте, як приємно, коли йдеш з лікарні чи на виклик до пацієнта, і раптом пинається авто й лунає: «Сідай-

ДОБРОЧИННІСТЬ

ІНОЗЕМНІ СТУДЕНТИ СПІВАЛИ УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ, АБИ ПІДТРИМАТИ ХВОРИХ ДІТЕЙ

Іноземні студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського щорічно навесні організовують масштабні доброчинні заходи, аби допомогти дітям Тернополя, які найбільше потребують підтримки. Цьогорічна програма спрямована на збирання коштів для дітей з хронічними захворюваннями, сім'ї яких не можуть дозволити собі сплачувати медичні рахунки. Студенти обрали ту малечу, хвороби якої є невиліковними, тож хлопчики та дівчатка змушені впродовж свого життя боротися з ними. Також частину коштів студенти планують спрямувати в школу цукрового діабету для закупівлі засобів медичного призначення для маленьких пацієнтів цієї школи.

Доброчинну програму іноземні студенти нашого університету розпочали 20 квітня з промоакції на Театральному майдані. Вони грали в ігри з маленькими тернополянами, співали й

танцювали, а також розповіли про мету заходу. Студенти ТДМУ отримали чималу підтримку від тернополян, адже всі пісні вони виконували винятково українською мовою. Містяни підтримували атмосферу свята, яку створили майбутні медики, танцювали та співали разом з ними.

Наші студенти під час промоакції продавали квитки на доброчинний концерт і ласощі з Нігерії. В організації їх підтримали українські студенти. Також мешканці обласного центру своїми жертвами охоче долучалися до благодійної справи.

«Влаштувати такі акції не легко, бо недостатньо лише зробити відео й запостити в соцмережу, щоб люди прийшли та послушали нас. Необхідно донести до тернополян важливість того, що робимо. Хочу, щоб багато людей про це дізналося. Раді бачити, що люди нас підтримують», — зазначив сту-

дент шостого курсу ТДМУ та головний організатор заходу Соломон Есо Акінсола.

В актовій залі адміністративного корпусу ТДМУ 21 квітня відбувся благодійний концерт. У його програмі були представлені творчі номери українських та іноземних студентів.

Музичні композиції у своєму виконанні подарував гурт ТДМУ «One by one», до складу якого входять Сергій Лобазов (стоматологічний факультет), Ольга Петрова (стоматологічний факультет), Володимир Серемуля (медичний факультет), Світлана Рущинська (медичний факультет).

Студентка другого курсу медичного факультету Софія Копитчак разом зі своїм партнером у бальних танцях виконала запальне ча-ча-ча та джайв.

Своїм вокалом усіх

присутніх зачарував Хуберт Мікоша. Студент першого курсу Вінит Масл виконав ліричну індійську пісню, а допоміг йому в цьому однокурсник Ваїбхав Тріпати.

Родзинкою концерту став квартет «Калина чорна». Студенти ТДМУ заспівали популярні українські пісні. До складу гурту увійшли Естер Омоніджо Опеємі, Окі Бабас Пуамус, Чіка Ісігузо Преціос, Сара-Еуніс Діллі.

Естер Омоніджо Опеємі виконала ліричні пісні, які спонукали кожного присутнього задуматися про важливі речі у житті.

Цього дня своїм вокальним співом також потішила Біфуга Саксес. Фатунде Толуваладе презентувала власну постановку сучасного танцю. До сліз розчулилу дует іноземних студентів, які виконали пісню про кохання. Ще одна музична композиція прозвучала від студентки Сари.

На завершення заходу з словами подяки та пісню виступив Соломон Есо Акінсола.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У НАУКОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В КРАКОВІ

Представники ТДМУ взяли участь у Міжнародній медичній студентській конференції в Кракові.

Наш ЗВО на цьому науковому форумі репрезентували: студентка четвертого курсу медичного факультету Любов Стасишин з роботою «Neurological manifestations of Lyme disease» (науковий керівник — завідувач кафедри неврології, професор С.І. Шкробот), студент п'ятого курсу медичного факультету Богдан Корильчук з роботою «Risk and complication factors of ischemic heart disease» (науковий керівник — к.мед.наук Н. Корильчук), студент п'ятого курсу медичного факультету Ігор Стецюк з роботою «The main aspects of the treatment of fractures of the proximal femur. Improvement of the treatment of subcapital fractures» (керівник — доцент І.Р. Копитчак), студентка п'ятого курсу медичного факультету Тетяна Іваніцька з роботою «Musical priorities as markers of anxiety. influence of music therapy on treatment of anxiety disorder in patients with neurotic disorders» (науковий керівник — професор О.П. Венгер). Також учасником конференції був представник факультету іноземних студентів Аркадіуш Лесняк-Мочук. Усі наукові напрацювання наші майбутні медики презентували англійською мовою.

Любов Стасишин виборола третє місце за презентацію свого наукового дослідження. Ігор Стецюк отримав відзнаку за найкращу стендову доповідь.

Представники ТДМУ також мали можливість відвідати майстер-клас з нейрохірургії.

Прес-служба ТДМУ

ВІТАЛЬНЯ

ПРОФЕСОР ЮРІЙ БОНДАРЕНКО: «ПАТОФІЗІОЛОГІЯ ВІДКРИЛА МЕНІ ШЛЯХ У ЗАХОПЛЮЮЧИЙ СВІТ НАУКОВОГО ПОШУКУ»

(Закінчення. Поч. на стор. 6-7)
Ми не стали остеронь пріоритетного напрямку патофізіології — вивчення запалення як типового патологічного процесу, але з урахуванням імунно-цитокінових механізмів, процесів некрозу, апоптозу та автофагії у клітинах, що зазнали впливу патогенних. Результати досліджень публікуємо у періодичних виданнях, особливо останнім часом в іноземних, вчені кафедри виступають з повідомленнями на наукових конференціях. Тобто наукову роботу науковці виконують у кількох напрямках, але пов'язаних однією ідеєю.

— У вас чималі наукові доробки. Чи впроваджуються наукові досягнення в практику охорони здоров'я, бо ж, як відомо, мрія кожного науковця — аби його висліді були затребувані в практиці.

— Основне завдання теоретичних розробок полягає в моделюванні патологічних процесів задля подальшого вивчення механізмів їх розвитку. Так патологічна фізіологія долучається до вивчення і розв'язання тих проблем, які виникають у клініці. Проблема в чому? Якщо дослідження проводять безпосередньо на клінічному матеріалі з дотриманням усіх законодавчих вимог, то результати їх аналізують і розглядають як елемент нового підходу до діагностики чи лікування. Що ж стосується досліджень на тваринах, то їх розглядають як доклінічні, отож ще потрібно пройти низку складних додаткових випробувань і лише після ретельної експертизи вони можуть бути допущені до клінічних випробувань. Нам більше доводиться впроваджувати наукові напра-

цювання в навчальний процес та інші форми практичної діяльності. Є, звичайно, кілька нововведень у практику.

«Я ВІДЧУВ СВОЮ ПРИЧЕТНІСТЬ ДО ПІДГОТОВКИ ТРЬОХ ПОКОЛІНЬ ЛІКАРІВ У НАШОМУ УНІВЕРСИТЕТІ»

— Для вчителя важливо, щоб його справа продовжилася в учнях.

— Науковий вимір, як і життєвий, не може зупинитися, справу кожного науковця повинні продовжити його учні. За останні роки мені вдалося підготувати

трьох докторантів і сім кандидатів наук. Зараз готують до захисту ще дві докторські та дві кандидатські наукові праці під моїм керівництвом.

— Ваші діти стали медиками, чи, навпаки, обрали інші професії?

— Моя донька обрала медичну галузь, закінчила наш університет, а після практичної роботи закінчила аспірантуру, захистила кандидатську дисертацію й нині працює доцентом на терапевтичній кафедрі.

— Які моменти в житті принесли вам відчуття окриленості, внутрішнього комфорту та великого душевного піднесення?

— Такі відчуття в нашому повсякденному житті не так легко отримати. Я позитивно налаштована людина, тому насолоду від життя можу собі влашту-

вати часто. Завершення будь-якої наукової роботи завжди приносить внутрішній комфорт і душевне задоволення. Інколи воно приходить цілком несподівано. Якось трапився під час іспитів такий випадок. Студентка, що відповідала на питання, які стосувалися серцевої недостатності, мабуть, відчула, що більше вже нічого додати. І раптом каже: «А у мене бабуся — терапевт». «Який стосунок це має до серцевої недостатності?» — запитую її. Вона з відчуттям гордості й каже: «Та ви ж її вчили». Такий поворот подій мене здивував, але й окрилив. Я відчув свою причетність до підготовки трьох поколінь лікарів у нашому університеті.

Лариса ЛУКАЩУК,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)

ЗАХИЩАВ ДИСЕРТАЦІЇ, ЧИТАВ ЛЕКЦІЇ, ПИСАВ ПІДРУЧНИК ЛИШЕ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

13 травня виповнюється 90 років ветеранові ТДМУ, професору Ждану Михайловичу ВАВРИКУ.

Вельмишановний Ждане Михайловичу!

Сердечно вітаємо Вас з 90-літтям!

У стінах Тернопільського медінституту Ви пройшли важливий, майже 15-річний період успішної трудової діяльності на посаді доцента: спочатку кафедри загальної хірургії, а пізніше — кафедри шпитальної хірургії. Тут Ви виконали та захистили докторську дисертацію.

Ждан Михайлович Ваврик народився 13 травня 1928 року у м. Львові в сім'ї вчителів. 1950 року закінчив Львівський медінститут. 1950-1951 рр. — ординатор хірургічного відділення Івано-Франківської міської лікарні № 1. 1951-1963 рр. працював асистентом, доцентом кафедр факультетської та загальної хірургії Івано-Франківського медінституту. 1955 р. захистив кандидатську дисертацію «Двобічна внутрішньокапсулярна субтотальна резекція щитоподібної залози в світлі електрокардіографічних даних».

У серпні 1963 р. Ж.М. Ваврик переїжджає до Тернополя на посаду доцента кафедри загальної хірургії Тернопільського медінституту. Проявив себе досвідченим методистом. Читав курс лекцій, зокрема, з анестезіології. Відзначався лекторською майстерністю, високою загальною культурою. Наукові дослідження

колективи хірургічних кафедр, працівники й студенти університету глибоко поважають та щиро шанують Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-хірурга, досвідченого педагога і вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Всім, хто з Вами працював і вчився у Вас, пам'ятні Ваша лекторська майстерність, оригінальний стиль проведення практичних занять, Ваш внесок у вдосконалення методики викладання

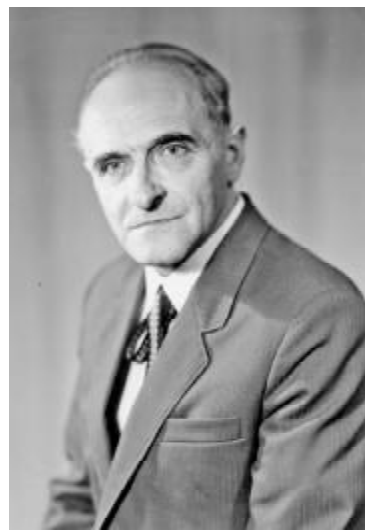
цього періоду були спрямовані на вивчення окисно-відновних процесів в організмі після операцій на шлунку, ролі гіпоксії в патогенезі демпінг-синдрому, шляхів її компенсації та лікування. Опублікував 22 наукові роботи. 1971 р. захистив докторську дисертацію «Окисно-відновні процеси при демпінг-синдромі», написану, як і кандидатську дисертацію, українською мовою, що в ті часи було рідкістю.

З листопада 1974 р. до серпня 1977 р. Ж.М. Ваврик працював доцентом кафедри шпитальної хірургії Тернопільського медінституту, очолював курс анестезіології та реаніматології. Загалом 14 років плідного творчого періоду свого життя Ж.М. Ваврик працював у Тернопільському медінституті. Його глибоко поважали студенти та колеги за принципиовість, ерудицію, інтелігентність. З вдячністю згадують його сотні прооперованих і кон-

хірургії, вимогливість, принциповість та об'єктивність в оцінюванні знань студентів.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як заступника голови профкому працівників інституту, члена наукової комісії, комісії з допомоги органам охорони здоров'я, правління інститутської організації товариства «Знання», керівника медико-просвітницької бригади викладачів.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені медаллю «За доблесний труд», грамотами і подяками ректора інституту.

сультованих хворих у Тернополі й усіх районах області, куди Ж.М. Ваврик виїжджав як ургентний хірург і консультант.

Активною була громадська діяльність Ждана Михайловича, зокрема, як заступника голови профкому працівників інституту,

Завершальний, плідний період Вашої трудової діяльності проходив на посаді завідувача кафедри загальної хірургії Івано-Франківського медінституту. Але за Вашими підручниками й тепер вчать також студенти ТДМУ.

Ваші інтелігентність, порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів

члена наукової комісії, комісії з впровадження в практику досягнень науки, комісії з допомоги органам охорони здоров'я, комісії з наукової організації праці, правління раціоналізаторів і винахідників, бібліотечної ради, правління інститутської організації товариства «Знання», керівника медико-просвітницької бригади викладачів.

Професійна та громадська діяльність Ж.М. Ваврика у цей період були відзначені медаллю «За доблесний труд», грамотами і подяками ректора інституту.

У вересні 1977 р. доктор медичних наук Ж.М. Ваврик повернувся до Івано-Франківська, де працював професором, завідувачем кафедри загальної хірургії медичного інституту. Останніми роками професор Ж.М. Ваврик — на заслуженому відпочинку, проживає у м. Львові. Але його висока працездатність, невичерпний творчий потенціал вилилися в написання

Бажаємо Вам, вельмишановний Ждане Михайловичу, доброго здоров'я, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай добром наповнюється

хата,

Достатком, щирістю

і сонячним теплом,

Хай буде вірних друзів в ній

багато,

Прихильна доля огорта

крилом!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

у співтворстві з професором М.П. Черенком підручника «Загальна хірургія» для студентів медичного факультету (видано 1999 р.), а також навчального підручника «Лекції з хірургії для студентів стоматологічних факультетів» (видано 2000 р. у видавництві «Укрмедкнига»). Професор Ж.М. Ваврик здійснив свою мрію — створити та видати для студентів україномовний підручник, курс лекцій, які в усі часи він читав українською мовою. Таким чином, і теперішньому поколінню студентів професор Ж.М. Ваврик передає власні знання, великий досвід хірурга, вченого, педагога.

Колектив кафедри загальної хірургії, колеги, учні, студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського щиро вітають Ждана Михайловича з ювілеєм, бажають доброго здоров'я, щасливого довголіття.

3 травня відзначила ювілейний день народження завідувач кафедри клінічної фармації ТДМУ, професор Олена Євгенівна САМОГАЛЬСЬКА.

Вельмишановна Олено Євгенівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту й після 10 років практичної лікарської роботи успішно пройшли 27-літній трудовий шлях клінічного ординатора, асистента, доцента, професора кафедри терапії та сімейної медицини факультету післядипломної освіти, а останні 8 років — завідувача кафедри клінічної фармації фармацевтичного факультету. Окрема сторінка Вашої професійної діяльності — 5-літній період роботи заступником декана ФПО.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-терапевта, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, організа-торські здібності, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною є Ваша громадська діяльність, зокрема, як голови циклової методичної комісії, секретаря вченої ради ФПО, чле-

на комісії з проведення ліцензійних іспитів «КРОК», члена Інтернаціонального Європейського та Українського клубів панкреатологів, Української асоціації з вивчення захворювань печінки.

Ваша професійна й громадська діяльність відзначені грамотами Міністерства освіти і науки, обласної і міської рад, грамотами та подяками ректора університету.

Ваші порядність, жіночність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Олено Євгенівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного, щасливого життя.

Хай сміється доля, мов калина в лузі, У родиннім колі, серед вірних друзів,

Хай крокують поруч вірність

і кохання,

Хай здійсняться мрії і усі бажання!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

16 травня відзначатиме ювілейний день народження кандидат медичних наук, старший викладач кафедри патологічної фізіології Олена Олегівна КУЛЯНДА.

Вельмишановна Олено Олегівно!

Сердечно вітаємо

Вас з ювілейним

днем народження!

У стінах університету Ви здобули

вищу медичну освіту, а згодом, після

практичної лікарської роботи та

викладання в приватному медичному

коледжі, впродовж останніх трьох років

успішно працюєте на кафедрі

патологічної фізіології спочатку асистентом,

а тепер — старшим викладачем.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як досвід-

ченого лікаря, науковця, педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною є Ваша громадська дія-

льність, зокрема, як куратора студентських груп, відповідальної за виховну роботу кафедри, члена вченої ради сто-

матологічного факультету, екзаменаційної комісії відділу незалежного тестування знань студентів.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені грамотами Міністерства культури України, обласного й міського управлінь охорони здоров'я.

Ваші порядність,

працелюбність,

уважне ставлення до людей, прагнення робити добро

заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими

поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна

Олено Олегівно, міцного здоров'я,

невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у

Вашій благородній діяльності, добробуту,

людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку,

довгих років радісного та щасливого життя.

Хай злагода буде, хай буде любов,

Хай тисячу раз повторяться знов

Хороші, святкові і пам'ятні дні,

Хай сонце всміхається Вам у житті!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

РОСТЕ НА ТЕРИТОРІЇ МУЗЕЮ-САДИБИ МИКОЛИ ПИРОГОВА ДУБ, ЯКИЙ ВИСАДИЛИ СТУДЕНТИ НАШОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Студенти-третьокурсники другої, сімнадцятої, вісімнадцятої та дев'ятнадцятої груп, які навчаються на медичному факультеті ТДМУ, чудового весняного суботнього дня відвідали Національний музей-садибу Миколи Пирогова у Вінниці. Тут, у селі Вишня під Вінницею (нині ця територія перебуває в межах міста), видатний хірург, педагог, батько військово-польової хірургії М. І. Пирогов жив і працював останні двадцять років свого життя.

Експерсія розпочалася з будинку, в якому мешкав знаменитий лікар. Експозиція про його життя й творчість складається з 12 розділів, кожен з яких присвячений певному періоду життя та діяльності М.Пирогова: дитинство, юність, навчання у Московському університеті, робота в Дерптському університеті (нині — місто Тарту, Естонія) університеті, Петербурзі, Одесі, Києві, у військових шпиталях під час війни на Кавказі та в Криму, наукова і лікарська діяльність у Вишні, куди зверталися хворі з близьких і далеких міст та сіл.

З цікавістю слухали студенти розповідь заслуженого працівника культури, старшого наукового працівника Національного музею-садиби М.І. Пирогова

Степан ЗАПОРОЖАН – проректор ТДМУ, професор біля дубка, який 2010 року посадили студенти ТДМУ

рогов 25 листопада 1810 року в Москві в багатодітній сім'ї військового службовця. Чотирнадцятирічним хлопчиком вступив до медичного факультету Московського університету. Отримавши диплом, ще кілька років навчався за кордоном. До професорської діяльності готувався в професорському інституті при Дерптському університеті, який вважали найкращим у Росії. Тут, у хірургічній клініці, Пирогов працював п'ять років, блискуче захистив докторську дисертацію і в 26 років був обраний професором Дерптського університету. Через кілька років молодого професора запросили очолити кафедру хірургії в Медико-хірургічній академії в Петербурзі. Тут він пише роботи з хірургії та анатомії, що прославили його ім'я, — «Повний курс прикладної анатомії людського тіла», «Топографічна анатомія» та інші. Одночасно Микола Пирогов працює над проблемою вивчення та використання парів ефірів для знеболювання при операціях.

Серед музейних експонатів, які характеризують цей період життя вченого, — складені ним анатомічні таблиці людського тіла, сконструйовані власноруч прилади для введення ефіру, маска для ефірного наркозу, лікарські інструменти.

Інший відділ присвячений участі М.І.Пирогова в Кримській

війні, де він проявив себе не лише як блискучий хірург, а й як талановитий організатор медичної допомоги пораненим і хворим. Серед численних пацієнтів М.І. Пирогова, яким він врятував життя, були Д.І. Менделєєв — майбутній автор періодичного закону хімічних елементів, П.М. Кішка — матрос з Поділля, герой оборони Севастополя.

Багатогранній діяльності Микола Іванович інспектує санітарні заклади й займається організацією медичної служби на фронті. У травні 1881 року М.Пирогов приїхав до Москви на святкування 50-річного ювілею своєї наукової діяльності. Проте урочистості були затьмарені важкою недугою ювіляра. Життя його обірвалося 23 листопада того ж таки 1881-го.

Студенти побували в музеї-аптеці, яка після реконструкції має такий самий вигляд, як і за життя господаря садиби. Відкриття Микола Пироговим 1870 року, вона була першою сільською аптекою на Поділлі. Тут зібране аптечне начиння другої половини XIX століття, посуд для зберігання ліків, старовинні терези, копії рецептурних бланків з написом «Аптечне відділення М.І. Пирогова в селі Вишня», його власноручні рецепти, підручники з фармакології. Збереглися операційна та приймальня. Воскові фігури відтворюють епізоди діяльності видатного лікаря на Поділлі.

Відвідали майбутні лікарі й Миколаївську церкву-усипальницю, яка є складовою частиною Національного музею-садиби М.І. Пирогова, і де після чергової — десятої — ребальзамації нині покоїться в саркофазі тіло видатного хірурга. Ребальзамацію науковці та фахівці Вінницького національного медуніверситету ім. М. Пирогова виконали за ме-

тудиною професора Виводцева, який перший бальзамував Пирогова. І зробили це без залучення російських спеціалістів, зламавши стереотип, що лише Москва може займатися ребальзамацією. Чудовий парк навколо будинку Миколи Пирогова є пам'яткою садово-паркового мистецтва. Прогулятися його тінистими алеями — насолода! Окрасою парку є дві величезні красуні — ялини. Їх 1862 року посадив сам господар садиби. На алеї навпроти центрального входу до будинку встановлено пам'ятник — бюст М.І. Пирогова. А неподалік тріпоче листям молодий дубок, який 2010 року посадили студенти ТДМУ. Гарне дерево виросло з маленького саджанця!

Музей-садиба М.І. Пирогова є навчальною базою Вінницького

національного медичного університету імені М.І. Пирогова. Тут проводять заняття з історії медицини, семінари, засідання студентських наукових гуртків, тематичні лекції та екскурсії. Про це розповів професор, завідувач кафедри хірургії №1 Вінницького медуніверситету Володимир Шапринський.

— Впевнений, ви отримали багато вражень, тож екскурсія запам'ятається, а комусь, можливо, дасть поштовх обрати хірургію як фах, — зазначив Володимир Олександрович у розмові зі студентами ТДМУ.

Гості з Тернополя побували також у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. Пирогова та здійснили екскурсію центральною частиною міста над Південним Бугом. Ось що розповіли студенти-третьокурсники, які захотіли поділитися власними враженнями від побаченого:

(Продовження на стор. 11)

Студенти нашого університету біля Миколаївської церкви-усипальниці

Марини Юкальчук, яка провела відвідувачів залами музею. Кожен експонат тут — безцінний, а деякі з них є раритетами світового значення, як-от, зокрема, прижиттєві видання праць та епістолярна спадщина Миколи Івановича, його нагороди й особисті речі, хірургічні інструменти, стародруки та медична література XVIII-XIX ст., живописні полотна, фотографії...

Перша зала — перша сторінка біографії видатного хірурга та вченого. Народився Микола Пи-

рогов 25 листопада 1810 року в Москві в багатодітній сім'ї військового службовця. Чотирнадцятирічним хлопчиком вступив до медичного факультету Московського університету. Отримавши диплом, ще кілька років навчався за кордоном. До професорської діяльності готувався в професорському інституті при Дерптському університеті, який вважали найкращим у Росії. Тут, у хірургічній клініці, Пирогов працював п'ять років, блискуче захистив докторську дисертацію і в 26 років був обраний професором Дерптського університету. Через кілька років молодого професора запросили очолити кафедру хірургії в Медико-хірургічній академії в Петербурзі. Тут він пише роботи з хірургії та анатомії, що прославили його ім'я, — «Повний курс прикладної анатомії людського тіла», «Топографічна анатомія» та інші. Одночасно Микола Пирогов працює над проблемою вивчення та використання парів ефірів для знеболювання при операціях.

Серед музейних експонатів, які характеризують цей період життя вченого, — складені ним анатомічні таблиці людського тіла, сконструйовані власноруч прилади для введення ефіру, маска для ефірного наркозу, лікарські інструменти.

Інший відділ присвячений участі М.І.Пирогова в Кримській

війні, де він проявив себе не лише як блискучий хірург, а й як талановитий організатор медичної допомоги пораненим і хворим. Серед численних пацієнтів М.І. Пирогова, яким він врятував життя, були Д.І. Менделєєв — майбутній автор періодичного закону хімічних елементів, П.М. Кішка — матрос з Поділля, герой оборони Севастополя.

Багатогранній діяльності Микола Іванович інспектує санітарні заклади й займається організацією медичної служби на фронті. У травні 1881 року М.Пирогов приїхав до Москви на святкування 50-річного ювілею своєї наукової діяльності. Проте урочистості були затьмарені важкою недугою ювіляра. Життя його обірвалося 23 листопада того ж таки 1881-го.

Студенти побували в музеї-аптеці, яка після реконструкції має такий самий вигляд, як і за життя господаря садиби. Відкриття Микола Пироговим 1870 року, вона була першою сільською аптекою на Поділлі. Тут зібране аптечне начиння другої половини XIX століття, посуд для зберігання ліків, старовинні терези, копії рецептурних бланків з написом «Аптечне відділення М.І. Пирогова в селі Вишня», його власноручні рецепти, підручники з фармакології. Збереглися операційна та приймальня. Воскові фігури відтворюють епізоди діяльності видатного лікаря на Поділлі.

Відвідали майбутні лікарі й Миколаївську церкву-усипальницю, яка є складовою частиною Національного музею-садиби М.І. Пирогова, і де після чергової — десятої — ребальзамації нині покоїться в саркофазі тіло видатного хірурга. Ребальзамацію науковці та фахівці Вінницького національного медуніверситету ім. М. Пирогова виконали за ме-

тудиною професора Виводцева, який перший бальзамував Пирогова. І зробили це без залучення російських спеціалістів, зламавши стереотип, що лише Москва може займатися ребальзамацією. Чудовий парк навколо будинку Миколи Пирогова є пам'яткою садово-паркового мистецтва. Прогулятися його тінистими алеями — насолода! Окрасою парку є дві величезні красуні — ялини. Їх 1862 року посадив сам господар садиби. На алеї навпроти центрального входу до будинку встановлено пам'ятник — бюст М.І. Пирогова. А неподалік тріпоче листям молодий дубок, який 2010 року посадили студенти ТДМУ. Гарне дерево виросло з маленького саджанця!

РОСТЕ НА ТЕРИТОРІЇ МУЗЕЮ-САДИБИ МИКОЛИ ПИРОГОВА ДУБ, ЯКИЙ ВИСАДИЛИ СТУДЕНТИ НАШОГО УНІВЕРСИТЕТУ

(Закінчення. Поч. на стор. 10)

Вадим Буратинський, староста гуртка загальної хірургії: «Музей-садиба М.І. Пирогова – справжнє надбання міста. Його експозиція вражає. Дуже цікаво було побачити робочий кабінет Миколи Івановича, хірургічні інструменти, що, здається, ще зберігають тепло його рук, інші експонати. Я вперше у Вінниці й дуже вдячний організаторам екскурсії».

Валентина Зінчук, член студентського наукового гуртка з хірургії: «Поїздка приємно вразила. Навіть не очікувала, що отримаю стільки позитивних емоцій. Екскурсивод дуже цікаво розповідала про життя і діяльність М. Пирогова. На навчання в ТДМУ я приїхала з Волині, у Вінниці вперше, але це місто, куди хочеться повертатися, щоб знову побувати в музеї-садибі Миколи Пирогова».

Роман Лучинець: «Я відвідую студентський науковий гурток з патоморфології, але хірургія мене теж вабить. У Вінниці вперше. Місто гарне, хотів би ще сюди приїхати. В Національному музеї-садибі Пирогова особли-

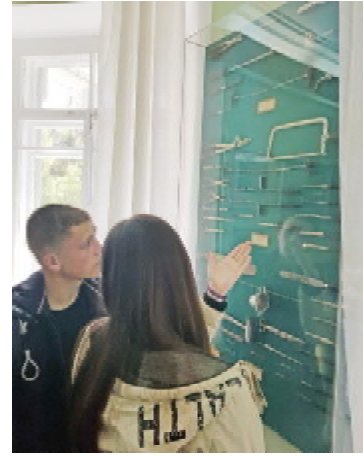

во вразила церква-некрополь, а також унікальної краси парк. Приємно, що в цьому парку росте дуб, який посадили студенти нашого університету».

«Це була чудова нагода більше довідатися про цікаву епоху лікарської діяльності, що асоціюється з іменем Пирогова. Студенти – медики отримали багато інформації про діяльність батька хірургії М.І. Пирогова. Під час екскурсії здавалося, що його душа незримо присутня в музейних залах», – розповів випускник медичного факультету ТДМУ 2010

року, а нині – старший лаборант кафедри загальної хірургії Володимир Васильович Буката.

«Микола Пирогов став прикладом для багатьох поколінь лікарів, а низка запропонованих ним операцій увійшла до золотого фонду хірургії під назвою «операції Пирогова», – зазначив після завершення екскурсії завідувач кафедри загальної хірургії ТДМУ, професор Ігор Миколайович Дейкало. – Вперше у Вишні, де розташований Національний меморіальний музей-садиба М.І. Пирогова, я по-

Студенти розглядають хірургічні інструменти, які використовував Микола Пирогов

бував 1972 року й відтоді тут мало що змінилося. Як і раніше, на території музею панує атмосфера спокою, затишку та гармонії з чудовою навколишньою природою. Цей мальовничий куточок Поділля прекрасний будь-якої пори року. Пригадую, моя перша екскурсія сюди відбулася пізньої осені. Я тоді був студентом 2 курсу медичного факультету та щойно почав вивча-

ти анатомію та готуватися до клінічних дисциплін. З великим захопленням розглядав тоді хірургічні інструменти, які використовував Пирогов. Деякі з них були його винаходом і з усіх експонатів музею вони мене вразили найбільше. Бо інструментарій для хірурга – це дуже важливо. Сьогодні, побачивши знайому експозицію, вкотре переконався, що автор цих інструментів був не лише видатним хірургом і вченим, а й талановитим винахідником. Щоразу, будучи тут, навідуєшся також до величезної ялини, яку посадив Пирогов поруч з будинком. Нині це надзвичайно могутнє дерево, величний спокій та краса якого справляє величезне враження.

Відвідини Національного музею-садиби Миколи Пирогова стали пам'ятною подією для всіх її учасників. Студенти висловлюють щирі подяки керівництву ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського за надану можливість побувати в цьому знаменитому музейному комплексі. Також вони вдячні організаторам поїздки – проректорів з науково-педагогічної та лікувальної роботи, професору Степанову Йосиповичу Запорожану, завідувачу кафедри загальної хірургії ТДМУ, професору Ігорю Миколайовичу Дейкало, завучу кафедри загальної хірургії, доценту Дмитрові Богдановичу Фірі.

Лідія ХМІЛЯР

СТАРОСТА ПОТОКУ

АРТЕМ ЛИМАР: «ФАРМАЦІЯ – НАЙКРАЩА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ»

Артем Лимар – студент 2 курсу фармацевтичного факультету. Староста потоку, член вченої ради факультету. За відмінні успіхи в навчанні відзначений грамотою адміністрації ТДМУ. Артему дуже подобається його майбутня професія – одна з найпрестижніших і високооплачуваних професій як в Україні, так і в світі.

– Фарміндустрія дуже перспективна галузь. В Україні працюють потужні фармацевтичні підприємства, свою продукцію вони експортують у багато країн і продовжують модернізувати власне виробництво. І загалом аптечна справа стрімко розвивається, тож професія провізора актуальна як ніколи. Але й знання треба мати відмінні, – каже Артем.

Знання для Артема – головне. Переконали: є знання – будуть гарні оцінки.

– Гіппократ свого часу сказав, що медицина – найкраща зі спеціальностей, я ж, гадаю, що найкраща зі спеціальностей – фармація. Бо лікар не може допомогти хворому без лікарських засобів. Але, щоб працювати провізором, треба досконало

знати хімію, біологію, анатомію й розуміти який препарат як діє. Спочатку я збирався вступати до Національного фармацевтичного університету в Харкові або Національного медичного університету ім. О. Богомольця, однак розповіді знайомих студентів ТДМУ, які дуже гарно відгукувалися про альма-матер, змінили мої плани. Документи подав до приймальної комісії університету, де тепер навчаюся. Вважаю його найкращим медичним закладом вищої освіти України. Тут створені всі умови для підготовки висококваліфікованих фахівців фармацевтичної галузі, студенти отримують міцні знання та практичні навички, а відтак після закінчення навчання не мають проблем з працевлаштуванням.

– Ваші батьки теж свого часу закінчили ТДМУ?

– Ні. У батька вища юридична освіта, мама працює в туристичній сфері.

– Не хотіли, як мовиться, піти стежкою батька?

– Ні. Та й тато не радив. Він справедливо вважає, що наші інститути випускають надто багато фахівців юридичного профілю, не враховуючи реальну потребу ринку праці. Й головне, правничка наука мене не надто цікавила. В школі – я закінчив Тернопільську ЗОШ №14 – мені

подобалися природничі дисципліни, інші теж легко давалися. Лише з фізикою не дуже «дружив». А загалом вчився добре, щороку отримував похвальні листи та грамоти за успіхи в навчанні. Брав участь в учнівських олімпіадах, зокрема, здобув перше місце в одній з номінацій на олімпіаді з економіки.

– Зараз які навчальні дисципліни ваші улюблені?

– Усі важливі й усі потрібні знати, тому улюблених немає. Старанно готуюся до кожного заняття.

– Вільний час присвячуєте...

– ... спорту. З дитинства граю у футбол, волейбол, баскетбол. Останні чотири роки віддаю перевагу аматорському бодіблінгу, регулярно відвідую тренажерну залу. Тренуюся для здоров'я та задоволення і для того, щоб підтримувати добру фізичну форму.

– Хто для вас найбільший авторитет у цьому виді спорту?

– Андрій Скоромний, який, до слова, народився в Україні, в Черкаській області. Він – майстер спорту з бодіблінгу, призер багатьох чемпіонатів. Близьким за духом вважаю Олександра Кареліна. Його називали найкращим борцем планети. На одному з чемпіонатів він вийшов на килим травмованим, зі зла-

маним ребром. І переміг супротивника. Люблю читати книги, в яких легенди спорту розповідають про себе, власні досягнення. А також класику. Одна з останніх книг, яку прочитав, – «Брати Карамазови» Федора Достоєвського. Важко в кількох словах описати враження, скажу лише, що такі твори допомагають краще розуміти життя та людей. Оповідання Чехова наповнені глибоким змістом. Вражає багатогранність таланту Черчілля. Сер Вінстон – один з моїх улюблених історичних постатей. А ще – Бісмарк, який об'єднав німецькі землі в єдину державу. В історії України справжнім національним лідером був Богдан Хмельницький. Дуже його шаную.

– Ваш улюблений вислів чи афоризм?

– «Неможливо завжди бути героєм, але завжди можна залишатися людиною». Цілком з ним згоден.

– Вже склали плани на літо?

– Ще ні. Зараз головне – як слід підготуватися до сесії. Після цього матиму вдосталь часу для відпочинку і для того, щоб побути вдома з рідними. Далеких мандрівок не планую. Є країни, які хотів би відвідати, але це в майбутньому.

Лідія ХМІЛЯР

Універсіада СТАЛИ ПРИЗЕРКАМИ ЗМАГАНЬ З ВОЛЕЙБОЛУ

Жіноча команда з волейболу Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського взяла участь у II відкритій універсіаді Тернополя.

Ці змагання стартували 6 березня. Студенти нашого університету представляють свій ЗВО у таких видах спорту, як баскетбол, футбол, волейбол, настільний теніс, баскетбол (3*3), шахи, плавання, армспорт.

Змагання з волейболу серед жіночих команд відбувалися у спортивній залі ТНПУ. Наша команда дівчат у складі Марії Ратинської, Тетяни Моцної, Ніни Лапуги, Лілі Предик, Стефанії Коцур, Інни Дрейчан, Юлії Лешків, Юлії Заєць, Зоряни Кульматицької, Анастасії Степаненко, Юлії Кулак другий рік поспіль посіла третє місце.

Жіноча збірна поступилася командам ТНЕУ-1 та ТНЕУ-2, які є бронзовими призерами Суперліги України. Наші дівчата гідно боролися за перемогу, в результаті чого отримали третє місце.

Тренери команди – асистенти кафедри фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання Петро Бондар і Віктор Назарук.

Прес-служба ТДМУ

ДОБРА СПРАВА

БЛАГОДІЙНИЙ АУКЦІОН ДОПОМОЖЕ ПРИДБАТИ АПАРАТ ДЛЯ КАРДІОЛОГІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ

Понад сто картин митців з усієї області планують виставити на аукціон заради доброї мети – придбання двокамерного зовнішнього електрокардіостимулятора для кардіоцентру Тернопільської університетської лікарні. Добродійний аукціон відбудеться 12 травня о 17 годині в Тернопільському академічному обласному драматичному театрі. Волонтери, які ініціювали акцію, планують зібрати 100 тисяч гривень, а небаїду ї тернопільяни ще й гарно провести вечір у драмтеатрі – послухати гарну музику, придбати картини та інші вироби мистецтва з аукціону.

На зустрічі з журналістами у Тернопільському прес-клубі головний лікар університетської лікарні Василь Бліхар зазначив, що електрокардіостимулятор – прилад для зовнішньої кардіостимуляції серцевої діяльності, який застосовують для оперативних втручань на відкритому серці

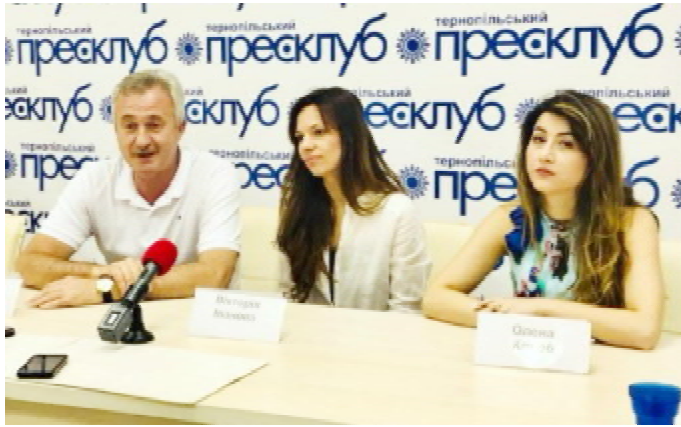
під час протезування клапанів серця. Такий апарат є дорогим і він украй необхідний для лікарні. За словами головного лікаря, в медичному закладі вже розпочали проведення кар-

дітримали також народні умільці та підприємства. Примітно, що форма організації заходу не зобов'язує на аукціоні щось купувати – всі охочі можуть зробити благодійні внески і покласти до скриньки будь-яку суму. Модератори аукціону запровадили й дрес-код для учасників – одяг червоного, чорного та білого кольорів.

– У нас є досвід організації подібних заходів. П'ять років тому ми вже проводили благодійний аукціон, – розповіла Вікторія Іванова. – Тоді закупили медичне обладнання для реанімаційного відділення Тернопільської обласної лікарні.

Волонтерка Олена Кльоб зазначила, що ціна картин, виставлених для участі в аукціоні, значно нижча, від тієї, яку зазвичай просять художники за власні полотна. А вже митці розуміють потребу та підтримають добродійну ідею заходу.

Лариса ЛУКАЩУК

діохірургічних операцій. Успішно прооперували 10 пацієнтів з порушеннями роботи серця. Задля цього з обласного бюджету виділили понад 150 тисяч гривень.

Ціна мистецького полотна відомих художників Тернопілля стартуватиме з тисячі гривень. Волонтерки, організаторки добродійного аукціону Олена Кльоб і Вікторія Іванова розповіли, що, крім художників, акцію

УВІЙШЛИ ДО «П'ЯТІРКИ» КРАЩИХ У ЗМАГАННЯХ З ТЕНІСУ

У спортивному комплексі ТНЕУ відбувся турнір з настільного тенісу в рамках II відкритої універсиади Тернополя. Судді оцінювали змагання в

дидатами у майстри спорту, які виступали за ТНЕУ і ТНПУ.

У заліку наші студенти увійшли до «п'ятірки» кращих. Найзавзятішим гравцем у ко-

командній та особистій першостях, пари та мікси (чол.+жін.). Команда Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського у складі Романа Пінчука та Юлії Заєць (стоматологічний факультет), Віктора Демчука й Інни Мики-Віктора (медичний факультет) пройшла серйозне випробування, змагаючись з майстрами та кан-

дидатами у майстри спорту, які виступали за ТНЕУ і ТНПУ. У заліку наші студенти увійшли до «п'ятірки» кращих. Найзавзятішим гравцем у команді ТДМУ був Роман Пінчук, який зайняв четверте місце в особистій першості, поступившись у боротьбі за III місце таким асам настільного тенісу, як Віталій Бойко та Сергій Руцький. Обидва спортсмени є кандидатами в майстри спорту.

Тренер команди – Новакова Любов Володимирівна.

Прес-служба ТДМУ

Вічна пам'ять

24.04.1938–21.04.2018

Ректорат, профком, працівники та студенти ТДМУ імені І.Я. Горбачевського глибоко сумують з приводу смерті ветерана університету, колишнього декана факультету післядипломної освіти, завідувача кафедри терапії та сімейної медицини, професора кафедри первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики-сімейної медицини **Євгена Михайловича СТАРОДУБА та висловлюють щирі співчуття рідним і близьким покійного.**

Вічна пам'ять

14.04.1937–30.04.2018

Ректорат, профком, працівники та студенти ТДМУ імені І.Я. Горбачевського глибоко сумують з приводу смерті ветерана університету, колишнього доцента кафедри неврології **Анатолія Миколайовича ДОРОГОГО та висловлюють щирі співчуття рідним і близьким покійного.**

Вічна пам'ять

13.02.1954–23.04.2018

Ректорат, профком, працівники та студенти ТДМУ імені І.Я. Горбачевського глибоко сумують з приводу смерті ветерана університету, колишнього бібліотекаря **Анни Михайлівни ГАВЛІЧ та висловлюють щирі співчуття рідним і близьким покійної.**

Відповіді у наступному числі газети

СКАНВОРД

				1. автор опери "Кармен"			2. будка, рушук		
3. кулінарний виріб	4. маторний хлопець		5. ріка у Франції	6. риба		7. давньогрецький байкар	8. рибальський пристрій	9. укладання в'язання	10. у полізді
13. вулкан на Сицилії			14. столик				15. тип пустелі	16. село в Дні	12. казальниця
			17. амер. письменник	18. огорожа		19. різновид кварцу			
20. плодове дерево	21. просвічаче в'язання	22. тулуб людини			23. Робін...			24. птах	
			25. розкішне обрання			26. слов'янський бог			
27. елемент черевика	28. кирівський міст	29. служитель церкви				30. гора в Кременці	31. автор "Литовська 12-місячний банк"		33. елемент гранати
34. космет. засіб			35. бур'ян			36. лікар рослина	37. ряд звуків	38. літ. жанр	39. колід на зброю
						40. рік на Тернопілі	41. укр. писемник		48. косе вітрило
42. вид спорту	43. звичування і карас	44. напій			45. отруйна змія	46. царство мертвих (мф.)	47. "В'язень замку..."		
		49. гори в Америці				50. шлюбна стрілоподібна війниця			
52. скарбниця			53. сан в Ірані		54. конспіративна зустріч				55. чарівник
56. зрадив люка		57. угода, договір							58. японська гра

Відповіді на сканворд, вміщений у № 8 (457)

- Коласп.
- Акація.
- Содом.
- Волан.
- Ларі.
- Нуг.
- Кумис.
- Лемур.
- Панама.
- Як.
- Мамона.
- Ода.
- Серет.
- Огар.
- Опус.
- Панич.
- Удав.
- Авізо.
- Омега.
- Естамп.
- Рамі.
- Ібіс.
- Азія.
- Сан.
- Куб.
- Лама.
- Барка.
- Три.
- Об.
- Іл.
- Му.
- Бра.
- Уклад.
- Бурса.
- Уличі.
- Віко.
- Аура.
- Колі.
- Лавра.
- Ріпка.
- Луг.
- Су.
- Ва.
- Ринва.
- ЧК.
- АН.
- Сарі.
- Гі.
- Чіпка.
- Буда.
- Марк.
- Іон.